Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 79 (15702) | 1981 оной апрелиин 4, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ЭРШЭ УЛАМ ШАНГАДХАХА

Буряад ороной ажалшад, бүхы совет арадтаяа хамта КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые нэгэн һанал-тайгаар һайшаажа, халуунаар дэмжээд, туйлай ехэ поли-тическэ ба ажалай дэбжэлтын оршон байдалда хүдэлжэ байна. Мүнөө үедэ республикымнай хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад болон арадай интеллигенци, үргэн олониитэ гүн удхатай съездын материалнуудтай танил-саа зуураа, ажал хүдэлмэрээ шэнжэлэн хаража үзэнэ, ...оройнгоо нөөсэ, арга боломжонуудые элирүүлнэ. Тии-хэдээ хамта, үзэл сурталай хүдэлмэри эрид һайжаруул-..., социалис мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргые дээшэ-...ээ асуудалнуудта анхарал ехээр хандуулна. Эдэ үдэр-...дэ боложо үнгэрһэн, нэрлэбэл, Загарайн, Хяагтын, ...-Байгалай, Хоринин районуудай партийна эдэбхи-...ай суглаанууд энээниие эли тодоор гэршэлэн харуул-... Эгээл энэ үедэ «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даалга-...нуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын ... Бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай» КПСС-эй ...-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ...КСМ-эй ЦК-гай тогтоол гаража, ажалша хүн бүхэнэй ... баяр улам бадаруулан, шэнэ илалтануудта зориг-...уба.

«...СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨ ЭМХИДХЭЛГЫН ХЭМ...ИСЫЕ ҮРГЭХЭ, АЖАХЫ ЭРХИЛЭЛГЫН ОНОЛ ...ТАНУУДЫЕ УЛАМ НАРИЖУУЛАН ҺАЙЖАРУУЛ-... ХЭМЖЭЭНҮҮДТЭЙ ХОЛБООЕНЬ БАТАДХАХА, ...РЫСӨӨНЭЙ ҺАЙН ҺАЙХАН ЗАНШАЛНУУДЫЕ ...ЬБАДХАХА, АЖАЛША КОЛЛЕКТИВ БҮХЭНДЭ ...ХӨӨРӨӨ ЗОХЕОН БАЙГУУЛХЫ ҮҮСХЭЛЭЙ, ...АЛАЙ ҺОРЕОН БА ХАНИ ЁҺООР ХАРИЛСАН ...ЬАЛАЛСАЛГЫН, ДААҺАН ХЭРЭГЭЙНГЭЭ ТҮЛӨӨ ...ЦЭР ХАРЮУСАЛГЫН МЭДЭРЭЛ, ДУТУУ ДУНДА-...ДТА, АЖАЛАЙ ЖУРАМ ЭБДЭЛГЭДЭ ЭБСЭШЭ-...ГӨӨР ХАНДАДАГ ЯБАДАЛ ХАНГАХА», — гэжэ ... тогтоол соо хэлэгдэнэ.

«...ШАГ ҮРЭТЭЙГӨӨР, ЭРХИМ ШАНАРТАЙГААР ...АЛЛАХА ГЭҺЭН УРЯА МҮРЫСӨӨНЭЙ ГУРИМ ...ОХО ЁҺОТОЙ», — гээд тусхайлан тэмдэглэгдээ.

...э талаар хаража үзэхэдэ, манай республика дотор ...ай жэлнүүдтэ бага бэшэ хэмжээ ябуулганууд бэелүү-...дэ. Тиигэжэ мүрысөөнэй түхэл маягынь, онол арганиь ... Жэшээнь, Ажалай Улаан Тугай орденто Улаан-... авиационно, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ ...прибор» заводуудта, Ленинскэ комсомолой нэ-...тэ нарин сэмбын комбинадта болон бусад хэдэн ...приятинуудта материальна ба моральна урмашуулгын ... хэрэглэгдэдэг болоһоной ашаар гүрэнэй түсэб ба ...алис уялганууд һараһаа һарада амжалтатайгаар ...гдэнэ. Эдэ коллективүүд туйлаһан амжалтаяа бү-...арьбадхахын тула хүндэтэй ба харюусалгатай шэнэ ...нуудые баталан абаад, мүрысөөнэй тутые дээрэ үр-... ябана. Тодорхойлходо, Улаан-Үдын Ленинскэ ком-...лой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ прибор бүтээлгын за-... коллектив энэ жэлэйнгээ түсэбые декабриин 30-... дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур оло мянган түхэригэй про-... бүтээхэ уялгатай. Тиихэдээ Гүрэнэй шанарай тэм-...тэй эд бараа бүтээн гаргалгые 23 процентээр дээшэ-..., 3 зүйлэй шэнэ продукци үйлэдбэрилдэг болохо ...отой. Мүн судна бүтээлгын ба шэлэй заводуудай ...мэришэд инмэрхүү уялгануудые абаад, социалис ...сөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байнхай.

...спубликын колхоз болон совхозуудаар хүдөө ажа... ургамалнуудай үндэр баян ургаса абахын, нниитын ... ашаг шэмэ дээшэлүүлхын түлөө дэлгэрһэн социа-... мүрысөөндэ хэзээ хэзээнэйхиһээ олон малшад ба ...заторнууд хабаадана. Үбэлэн үедэ ехэ мяха, һү ... түлөө тэмсэлэй эхи табиһан Яруунын, Баргажа-... Захаамиинай малшад, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэ-... хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа, үн-... ургаса абаха оролдолго гаргажа байһан Бэшүүрэй, ...гын механизаторнууд үнгэрһэн үедэ муу бэшэ үрэ ...дые туйлаа. Эдэ районуудай олонхи ажахынууд һү, ... үйлэдбэрилгээр нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб бо-... даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа. Һүү-... үедэ хүдөө нютагуудта боложо үнгэрһэн арадай ажа-... түрүүшүүлэй слёт, зүблөөнүүдтэ хабаадагшад энэ жэл-... шиидхэхэ зорилгонуудаа тодорхойлоод, дээшэлүүлэг-... шэнэ уялганууудые абаба. Жэшээлхэдэ, Кабанскын ...ой һаалишад даажа байһан үнеэн бүриһөө гурбан ...ынһаа доошо бэшэ һү һааха гэһэн тэмсэл дэлгэ-... эхилээ. Инмэ һайн һайхан жэшээ баримтанууд ... хаанагүй бии. Манай түрүү луговодууд болон меха-...торнууд ниитынгээ малда бардам хүрэхэ үбһэ тэ-... бэлдэхын, баян ургасын найдамтай үндэһэ һуури ... тула шармайн оролдожо захалаа. Мүнөө тэдэ-... таряалан сабшалангай үрэжэл дээшэлүүлхэ талаар ...согдоһон габшагай хоёр һараар хараалагдаһан зо-...нуудаа бэелүүлжэ байна.

... бүхы баримтануудһаа харахада, манай республи-...тор социалис мүрысөөн үргэн дэлисэтэйгээр, үрэ ...түгэлдэрөөр дэлгэрнэ. Эндэ үнэн сэхэ, һэшхэл ехэ-...үнэй шэн габьяата ажалай бүрьялжа, эдэбхи үүс-... эрмэлзэл зоригжолой бадаржа байһаниинь эли ... гэршэлэгдэнэ.

... сэхыень хэлэхэдэ, зарим тээ барилгын хэдэн ...дтэ, Загарайн районой XXI партсъездын нэрэм-... Яруунын «Дружба» колхозуудта, Хяагтын райо-... -Нугын, Хүдэринн совхозуудта болон бусад ажа-...дта социалис мүрысөөн мүнөө сагай эрилтэдэ ха-...маар эмхидхэгдэнэгүй, дутуу дунданууд үшөөл ... байна. Тэрэнэй шалтагаан юуб гэхэдэ, олон-... соносхохо, үрэ дүнгынь сасуулха гэһэн мүры-... гол ёһо гурим тэндэ бэелүүлэгдэнэгүй, урма-... хүсэтэ арга һулаар хэрэглэгдэнэ. Энээнтэй хам-... мүрысөөндэ илагшадые саг сооһь материальна та-... урмашуулха асуудал мүн лэ ехэ удха шанартай ... хартаха эрхэгүйбди.

...алис мүрысөөн — үргэн олониитые хүмүүжүүлхы ...сэн, хурса зэбсэг. Тэрэнние ашаг үрэтэйгээр дэл-...нэй, тэрээндэ ажалшадые олоор хабаадуулһанай ... хамтын һайн үрэ дүн туйлагдана. Ушар иимэһээ, ...юзна социалис мүрысөөн тухай тогтоолой зааба-...ые бэелүүлэн, бии байгаа дутуу дунданудаа гүй-...дхаха, ажалай эмхидхэл болон журам һайжаруул-... тон шухала хэрэг болоно. Илангаяа мүрысөө-... эмхидхэл нарижуулжа, хүн бүхэнэй эдэбхи үүсхэл ...эршэтэйгээр бадаруулха ёһотойбди. Энэ талаар ...дтахи партийна, профсоюзай болон комсомолой ...цинуудай урда харюусалгатай зорилгонууд та-... Нэн түрүүн, Бүхэсоюзна социалис мүрысөөн ... тогтоол олониитэдэ, бүхы ажалшадта тайлбарилан ...ха хүдэлмэри ябуулагдаха зэргэтэй. Тиигээд саа-... мүрысөө эмхидхэлгын дүй дүршэл согсолхо, тү-... онол аргануудые үргэнөөр тарааха, олоной эдэбхи ... бадаруулха хэмжээнүүд абтаха уялгатай. Социа-... мүрысөөнэй гол ёһо гурим — дүнгүүдынь гаргажа, ... дуулгаха, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ тухай ... харааһаа агшам зуураашье алдаха эрхэгүйбди.

...81 оной, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуу-... ...хыдэнь дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүгэ-...дэй социалис мүрысөөн үргэн дэлисэтэйгээр дэл-...гэ!

...ФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй УКАЗ

...ФСР-эй ГАБЬЯАТА ЗООТЕХНИК» ГЭҺЭН ...ТЭЭ ЗҮҮХЭ ТЭМДЭГ БИИ БОЛГОХО ТУХАЙ

...СР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ ...

«РСФСР-эй габьяата зоотехник» гэһэн хүндэтэ нэрэ олгогдоһон хүнүүдтэ зорюулжа, «РСФСР-эй габь-... зоотехник» гэһэн энгэртээ зүүхэ тэмдэг бии болго-...эй түхэл шэнжые баталха, энэ тэмдэгые энгэрэйн ...руун талада зүүхэ гэжэ тогтоохо.

...ус Указай хэблэглэхын урда тээ РСФСР-эй энэ ... нэрэ зэргэдэ хүртэһэн хүнүүдтэ «РСФСР-эй габь-... зоотехник» гэһэн энгэртээ зүүхэ тэмдэг барюулхые ...

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **М. ЯСНОВ.**
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Х. НЕШКОВ.**

...ква, 1981 оной апрелиин 1.

ХУРЬГАДЫЕ ТОБИР ҺАЙНААР ТҮЛЖҮҮЛЭЕ!

ҺАНАҺАНДАА ХҮРЭБЭ

Коммунист Бадма Доржиевич Дондоков Цыбикханда һамгантаяа 540 эхэ хони харууһалдаг юм. Эдэнэр һүрэгөө жэл бүхэндэ тобир тарганаар ондо оруулжа, түл һайнаар абадаг, нооһошье ехээр хайшалдаг байна. 1980 ондо Бадма Доржиевичай бүлэ зуун хонин бүриһөө 105 хурьга түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 3,2 килограмм нооһо абаһан жэшээтэй. Арбаад жэлдэ хонишодоор ажаллажа ябахадаа, эдэнэр баян дүй дүршэлтэй боложо, жэл бүхэндэ зуутанай зэргэдэ гарана.

—Далайтанда байрладаг хонишод Дондуковтонһоо урда тээ зуутан боложо шадаагүй байһан юм. Эндэ Нима Данзановай бүлэ хонишодоор хүдэлдэг һэн. Жэлдээ зуун хонин бүриһөө арай гэжэ 75—80 хурьга томо болгодог байгаа. Мүнөө коммунист хонишон ажалдаа үнэн сэдьхэлһээ хандажа, хонидоо һайнаар бэлшээһэнэй ашаар эрид хубилалта туйлаа, — гэжэ Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ Г. Ц. Балбаров хөөрэбэ.

Далайтанай отарада ерэхэдэ, хонишод сүлөө забдагүй ажаллажа байба. Зарим нэгэниинь тусгаар таһалгануд соо ехэ багаараа илгагдаһан хурьгадые эдеэлүүлнэ, нүгөөдүүлынь газаахи хорёонууд соо эхэ хонидтоо тэжээл хэжэ үгэнэ. Эдэнэр хүнүүдэйшье орожо ерэһэниие обеорхо сүлөөгүй хэбэртэй.

—Хурьгалнай гаража дүүрэбэ, — гэжэ ахалагша хонишон баяртайгаар мэдүүлбэ.

Бадма Доржиевич олон үгэдэ дурагүй хүн байба. Бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоошье һаа, тэрэнээ урдаа баридаггүй, харин дуугайханаар дабажа гарахал гэжэ хүсэжэ ябадаг гэжэ ойлгогдоо.

Мүнөө энэ отара дээрэ хонидой түлэг хурьгалха үедэ луговодоор ажаллажа байһан Бато-Нима хүбүүниинь, совхозой бухгалтераар хүдэлдэг Цеза басаганиинь эхэ, эсэгэдээ туһалхаяа ерэһэн байба. Энэнь угаа һайшаалтай. Нэгэ бүлынхид хамтаржа ажаллахадаа хэзээдэшье урагшатай, урматай ха юм. Хэһэн, бүтээһэн ажалайнь аша үрэ элеэр харагдана гээшэ.

Энэ жэлдэ хонидынь мартын эхеэр хурьгалжа дүүрэһэн байна. 585 хонидһоо 598 хурьгад абтанхай. Хурьгад тобир һайнууд, эхэдээ гологдоһон, тажаарһан юумэд обёорогдобогүй.

Коммунис партиингаа XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бодото ажал, хэрэг дээрээ бэелүүлхэ гэжэ Дондуковтоной ажалша бүлэ үнэн сэдьхэлһээ оролдоно. Хонин бүриһөө хурьга абаха, 3,5 килограмм нооһо хайшалха, хурьгадайнгаа шэгнүүр 22 килограммда хүргэжэ, нэгэшье гарзагүйгөөр эхэһээнь һалгааха гэһэн социалис уялгаяа амжалтатайгаар үлүүлэн дүүргэжэ байна.

Б. ШИРЕТОРОВ,
манай штатнабэшэ корреспондент.

Сэлэнгын район.

Улаан-Үдын районой Ивалгын туршалга-үйлэдбэрини ажахыда хори гаран жэлэй туршада Гармажаповтан хонишоноор ажаллана. Бимба Линхобоевич Мани Дашиевна хоёр районойнгоо түрүү хонишодой тоодо оролсодог юм. Энэ жэлдэ тэдэнэр зуун хонин бүриһөө 100 хурьга абахабди, хонин бүриһөө 4,5 килограмм нооһо хайшалхабди гэжэ үгэеэ үгэһэн юм. Мүнөө хонишод даажа байһан 520 хонидһоо 450 гаран хурьга абаад, гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна. Тэдэнэй отарада хурьга абалга үргэлжэлһөөр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ивалгын ОПХ-гай түрүү хонишод Б. Л., М. Д. Гармажаповтан.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

БҮХЫ ХҮСЭЕЭ ЭЛСҮҮЛНЭ

Хоринин совхозой Улаан-Одоной отделениин дүршэлтэй хонишон Хотогто Амипилович Цырендоржиевай даадаг бригада зуутанай тоодо оролсоһоор үнинэй. Энэ түрүү коллектив үнгэрһэн табан жэлэй түсэбые дүүргээ һэн.

Мүнөө ахалагша хонишон өөрынгөө нүхэр, райсоведэй депутат Людмила Михайловна Хертухееватаяа ажаллажа, байгша ондо хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлхэ зорилго табинхай юм. Эдэ үдэрнүүдтэ эхэ хонидынь хурьгалжа эхилэнхэй. Һүүлэй мэдээгээр, 300 гаран хурьгад абтаад, бүринь бүтэн түлжүүлэгдэжэ байна. Үшөө 250-аад хонин хурьгалха юм. Мүнөө тэдээндэ хонидой түрэлгын үедэ районһоо эльгээгдэһэн ажалшад хамһалсана.

Суута хонишоной мэдүүлһэнэй ёһоор, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаринуудые дүүргэхын түлөө бүхы шадалаа элсүүлэн ажаллана.

Ю. МАНУЕВ.

Хоринин район.

Бэлэдхэлэй хүдэлмэри үргэлжэлһөөр

Багша Ленинэй түрэһэн үдэртэ зорюулагдажа үнгэргэгдэхэ коммунис субботнигто бэлэдхэл республика доторнай үдэрһөө үдэртэ үргэдэжэ байна. Үсэгэлдэр, КПСС-эй обкомдо тус субботник үнгэргэхэ республиканска штабай ээлжээтэ заседани партиин обкомой секретарь Л. В. ПОТАПОВАЙ хүтэлбэри доро болобо.

Ажалай һайндэртэ бэлэдхэлэй ябаса тухай эгээн түрүүлэн КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой секретарь Н. Т. ХАБАЛОВ элидхээ. Районой 10 мянга гаран хүн субботнигто хабаадажа, 35 мянган түхэригэй ажал хэхэ түсэбтэй.

Мүн энэ һайндэртэ ямараар бэлдэжэ байһан тухайгаа «Главбурятстрой» нэгэдэлэй начальнигай орлогшо С. Л. ОШОРОВ мэдээсэл хэбэ. Энэ нэгэдэлэй барилгашад «улаан субботын» үдэртэ хэдэн мянгаадаараа хабаадажа, 40,9 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилхөөр хараалаад байна.

Тэрэшэлэн штабай заседани дээрэ барилгын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ Ю. М. КОЛЕСОВ болон бусад тооһоһон байна.

ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛБЭ

Онохойн модоной комбинадай коллектив коммунис субботник үнгэргэхэ тухай москвагайхидай үүсхэл баяр баясхалантайгаар дэмжэһэн байна. Энэ политическэ ехэ удха шанартай хэмжээ ябуулгала предприятиин дирекци, партком, профсоюзай болон комсомолой комитедүүд анхаралаа онсо хандуулжа, бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна. Коммунис субботнигые эмхи гуримтайгаар, ашаг үрэ ехэтэйгээр үнгэргэхэ арга боломжо байгуулхые оролдоно.

Энэ ушараар парткомой заседани зорюута зарлагдана, коммунис субботник эмхидхэхэ, үнгэргэхэ штаб байгуулагдаа. Тус штабые комбинадай директор В. Е. Тугутов хүтэлбэрилнэ. Предприятиин ажалай эмхидхэлэй өөрсэ байдалтай, таһалгарягүй хоёр, гурбан халаанда хүдэлдэг гуримтай байһан ушарһаа боложо, субботнигые хэдэн удаа һубарюулжа үнгэргэхэ баатай бологдоно. Жэшээнь, энэ жэлдэ коммунис субботник мартын 15, 22, 29-нэй, апрелиин 12 ба 19-нэй үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэхөөр тодорхойлогдоо.

Энэ жэлэй коммунис ажалай субботнигто 2050 хүн хабаадаха байна. Субботнигой соносхогдоһон үдэрнүүдтэ хамталаа 71 мянган түхэригэй товарна продукци үйлэдбэрилэгдэжэ, 7,8 мянган түхэригэй салин хүлһэнэй сэнтэй хүдэлмэри хэгдэхээр багсаамжалагдана. Иигэжэ, тусхайлбал, 770 кубометр модон хюрөөдэгдэхэ, 380 шпала гаргагдаха, хайрсаг хэхэ 50 кубометр хабтагай бэлдэгдэхэ, гэр барилгада шухала 600 дүрбэлжэн метр хэрэгсэлнүүд, модоной зомгооһоор хэһэн 190 кубометр плита үйлэдбэрилэгдэхэ, 2380 кубометр моло хэм хэмжүүрээрнь тайраха, 1800 кубометр модо зөөхэ, 1240 кубометр хэмжээтэй бэлэн продукци вагондо тээхэ гэхэ мэтын хүдэлмэри хэгдэхэ зэргэтэй.

Мартын 15, 22 ба 29-нэй үдэрнүүдтэ соносхогдоһон субботник эмхи гуримтайгаар, эдэбхи эрмэлзэлэй оршон байдалда үнгэргэгдөөд байна. Эдэ үдэрнүүдтэ 1100 шахуу хүн өөр өөрынгөө ажалладаг газарта хүдэлөө. Хамтадаа 53,5 мянган түхэригэй товарна продукци үйлэдбэрилэгдэбэ. Тиигэжэ 764 кубометр модон хюрөөдэгдөө, гэр барилгада шухала 604 кубометр хэрэгсэлнүүд, 97 кубометр зомгооһоор хэһэн плита гаргагдаа. Тиихэдэ ута зандань асарагдаһан 2578 кубометр модон тайрагдаа. 711 кубометр модо леспромхозуудһаа зөөжэ асараад байна.

Субботнигуудта хабаадаһан хүдэлмэришэд 5.380 түхэригэй салин хүлһэ оложо, арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада оруулагдахань.

Юрэдөө, манай предприятиин коллектив коммунис субботнигой үдэр бүтээхээр хараалһан зорилгоёо лаб бата дүүргэжэ шадаха арга боломжотой байһанаа харуулаа.

Ц. ЦЫБАНОВ,
рабкор.

Загарайн район.

ГАБШАГАЙ АЖАЛАЙ ЖЭШЭЭ

Иисэнгын совхозой хүдэлмэрилэгшэд Бүхэсоюзна ленинскэ субботнигые жэл бүри эмхитэйгээр үнгэргэдэг заншалтай болонхой. Байгша ондошье Москвагай түрүү предприятинуудай гаргаһан үүсхэлые тус ажахын ажалша, малша зон ехэ халуунаар дэмжэн, агуу багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 111 жэлэй ойн һайндэрые ажалай эрхим туйлалтаар тэмдэглэхэ гэжэ байна. Болохоёо байгаа коммунис субботнигые эмхи гуримтайгаар үнгэргэхэ тушаа совхозой дирекци, партком болон рабочкомой һаяхан үнгэргэһэн хамтын заседани дээрэ зүбшэн хэлсэһэн, мүн ажалай энэ һайндэртэ бэлдэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ штаб байгуулагдаһан байна.

Совхозой болон нютагай эмхи зургаануудай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй, алба хаагшадай, ажалай ветерануудай, гэрэй эзэн эхэнэрнүүдэй «улаан субботын» үдэр ажалай үндэр бүтээсэ туйлаха байһанда этигэмээр. Юуб гэхэдэ, элэ үдэрнүүдтэ эндэ ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана.

Коммунис субботнигто Иисэнгын совхозой газар дээрэ ажаһуудаг хүн зоной жэл бүри улам эдэбхитэйгээр хабаададаг болоһониинь элитээр харагдана. Жэшээлхэдэ, 1980 оной субботнигто 350 хүн хабаадажа, 1300 түхэриг мүнгэ табан жэлэй жасада оруулһан һаа, харин энэ жэлдэ бүхыдөө 380 хүн хабаадажа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада 1520 түхэриг оруулха зорилготой. Тэдэнэр энэ үдэр 3100 түхэригэй хүдэлмэри хэхээр хараална.

Мүнөө энэ нютагайхид апрелиин 18-да хаана, ямар ажал хэхэ тухайгаа тодорхойлонхой. «Улаан субботын» үдэр совхозой хүдэлмэришэд 650—700 һүргааг отолжо шэрэхэ, 150 кубометр түлеэ бэлдэхэ, ажахын малшад габшагайгаар ажаллажа, 13 центнер һү һааажа, гүрэндэ тушааха, 10 центнер мяха үйлэдбэрилхэ уялгатай. Иисэнгын дунда һургуули, участково больница, нютагай сельпо болон бусад эмхи зургаанууд мүн лэ энэ үдэр хэхэ юумэеэ тодорхойлоо.

Совхозой 60-аад хүн тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо, үйлсэ гудамжануудаа хамаха, сэбэрлэхэ, палисадник болон таримал модонуудаа сагаалаха юм.

Үнгэрэгшэ субботын үдэр совхозой конторын, сельпогой, хүүгэдэй сад-яслиин хүдэлмэрилэгшэд, таряан ажалай цехэй ажалшад ажахынгаа хоёр полевой станай гэрнүүдые, хамтын байрануудые сагаадаһан, шэрдэһэн байна. Энэнь коммунис субботнигой тоодо орохо жэшээтэй.

Тус совхозой малшад болон таряашад арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хараалһан түсэбүүдээ болзорһоо урид дүүргэхэ гэһэн үндэр уялга абанхай. Тэдэнэр энэ зорилгоёо бэелүүлхын түлөө шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө габшагайгаар ажаллажа, мартын 25-най мэдээгээр гүрэндэ худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэбэй дүүргэлтые һүөөр 104 процентдэ, мяхаар 122 процентдэ хүргэһэн байна.

Иигэжэ тус совхозой бүхы хүдэлмэришэд агуу багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 111 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулжа, энэ үдэр коммунис ажалай жэшээ харуулха юм.

Д. ДОНДОКОВ.

Яруунын район.

БУЛТАДАА ХАБААДАХА

Манай Улаан-Үдын оньһожоруулагдамал шэлэй заводой хүдэлмэришэд коммунис субботнигой үдэр нэгэ хүн шэнгеэр ажалдаа гаража, һайн шанартай продукци ехээр гаргаха гэһэн хараа түсэб зохёонхой. Коммунис субботнигто 2.000 хүн хабаадаха. Энэ үдэр һайн шанартай шэл ехээр гаргаха, шэл хайлуулдаг пеэшэнүүдые заһабарилха, үйлсэ талмайнууд сэбэрлэгдэхэ. Субботнигто хабаадагшад 4 мянган түхэриг арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада оруулхаар хараална.

Заводоймнай хүдэлмэришэд коммунис субботнигто олоор хабаадажа, һайнаар хүдэлхэ зорилготойгоор бэлэдхэл хэжэ байна. Энэ үдэр хэрэглэгдэхэ зэр зэмсэг, материал болон бусад хэрэгсэлнүүд эртээнһээ бэлдэгдэжэ эхилбэ.

Б. ЛЕВ
Улаан-Үдын шэлэй заводой парткомой секретарь.

ТАСС Шэнэ һонин

УДМУРТЫН ИСКУССТВО

Удмуртын АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдажа, автономито республикын литература ба искусствын үдэрнүүд Москвада үнгэргэгдэжэ байна. Эдэ үдэрнүүд апрелиин 1-дэ Гүрэнэй түбэй концертнэ зал соо баярай оршон байдалда нээгдэбэ. Хизаарай уран һайханай искусствын уран бэлигтэнэй ба уран һайханай бүлгэмэй коллективүүдэй баярай концерт эндэ болоо.

Дуу, хатарай «Италмас» гэжэ ансамблиин, хүгжэмтэ солистнуудай, хоорой, театрай оркестрэй, арадай аман үгын зохёолой ансамбльнуудай уран бэлиг һайндэрэй программые шэмэглэһэн байна. Республикын пионернууд болон һурагшадай ордоной хүүгэдэй хатарай коллектив, Ижевскэ хүгжэмэй училищиин скрипачнуудай ансамбль, Воткинско П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин ансамбль зохёохы тоосоондо амжалта туйлаба. «Түрэл парти» гэһэн дуу гүйсэдхэлгөөр аха дүү арадай национальна соёлой һалбаран хүгжэлгые эли бодоор гэршэлһэн энэ үдэшэ дүүрэбэ.

Нүхэд П. Н. Демичев, М. С. Соломенцев, КПСС-эй ЦК-гай Соёлой таһагые даагша В. Ф. Шауро, Удмуртын АССР-эй партийна ба совет организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд концерт хараһан байна.

Апрелиин 12-то выставкын зал соо нээгдэһэн экспозици москвагайхидые, ниислэл хотын айлшадые Удмуртын уран зурагай искусстватай танилсуулна. Уран зураашад 500 гаран зохёол бүтээлээ эндэ табинхай.

Удмуртын хүгжэмэй концерт Композиторнуудай бүхэсоюзна байшан соо болобо.

Литература ба искусствын үдэрнүүдтэ хабаадагшад «Калибр» гэжэ инструментальна заводой коллективтэ айлшалба. Искусствын уран бэлигтэнэй концерт эндэ болоо. «Удмуртын уран бэлигтэн», «Совет урал» гэһэн ниислэл хотын кинотеатрнуудта харуулагдана.

(ТАСС).

КОЛХОЗУУДАЙ ХОЙШОЛУУЛАШАГҮЙ ШУХАЛА ЗОРИЛГОНУУД

Продукци үйлэдбэрилгын жэлэй дундуур хэмжээ 12—14 процентээр дээшэлүүлхэ гээшэ оронноймнай хүдөөгэй ажалшадай арбан нэгэдэхи табан жэлдэ бэелүүлхэ гол зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Энэ һалбариие индустриин үндэһэ һуури дээрэ табиһанай, эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые нэбтэрүүлһэнэй ашаар эдэ зорилгонуудые бэелүүлхээр түсэблэгдэнэ.

Колхозуудай союзна соведэй заседани апрелиин 2-то Москвада боложо, КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй, нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл дотор найруулагдаһан заабаринуудай, тобшолонуудай үндэһөөр Колхозуудай соведүүдэй ба колхозно таряашадай бэелүүлхэ зорилгонуудые зүбшэн хэлсэбэ.

Колхозуудай союзна соведэй түрүүлэгшэ, СССР-эй хүдөө ажахын министр В. К. Месяц элидхэл хэбэ. Арбадахи табан жэлэй үедэ һалбариие хүгжөөлгэдэ тодорхой амжалтанууд туйлагдаа гэжэ элидхэлшэ, мүн үгэ хэлэһэн хүнүүд тэмдэглээ. Жэлдээ дунда зэргээр 205 миллион тонно таряан хуряагдаһан байна. Хлопок, овощ, виноград ургуулагшад илангаяа һайнаар хүдэлбэ. Һү, үндэгэ болон фермэнүүдэй бусад продукци гүрэндэ худалдалга дээшэлүүлэгдээ.

Гэбэшье һалбариие хүгжөөлгын энэ хэмжээн ороной хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые үшөөл хүсэд дүүрэнээр хангажа шаданагүй. Үшөөл олохон колхозуудта газар таряалан элдүүрилгэ хангалтагүй байһаар. Техникэ, минеральна үтэгжүүлгэнүүд, шанаржуулан һайжаруулагдаһан газар ашаг үрэ багатайгаар хэрэглэгдэнэ. Ажалай бүтээсэ удаанаар дээшэлүүлэгдэнэ, продукциин ... гээгдэл үшөөл ехэ. Колхозно үйлэдбэриин ашаг үрэ доошолоо.

Эдэ дутуу дунданудые усадхаха хэмжээнүүдые Колхозуудай союзна совет хараалба. Хүдөөгэй ажалшадай ажаһуудал ба ажалай эрхэ байдалые һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байна.

КПСС-эй ЦК-гай Хүдөө ажахын таһагые даагша В. А. Карлов Колхозуудай союзна соведэй заседаниин хүдэлмэридэ хабаадаба.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ШИИДХЭГДЭХЭ АСУУДАЛ ОЛОН

Газарай хүрьhэнэй үрэжэл hайжаруулха, ургасыень эрид дээшэлүүлхэ гээшэ хүдөө ажахые бүхэдэнь хурданаар хүгжөөхэ гол шухала эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно гэжэ партиин түүхэтэ XXVI съездын шиидхэбэринүүдтэ онсолон заагданхай.

Энэшье хүдөө ажахыда хүдэлжэ байhан хүн бүхэндэ hайн ойлгосотой. Гүрэнhөө үгтэhэн ехэ мүнгэ зөөри, машина, техникые, үтэгжүүлгые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэн, эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалта үргэнөөр нэбтэрүүлжэ, газартаа бодото эзэн ёhoop хандажа хүдэлбэл, бидэ бүхы үйлэдбэреэ амжалтатайгаар хүгжөөхэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ байнабди.

Иигээд ерэхэдээ, ямаршье нютагай, районой эрхэ байдалда ажахы бүхэнэй урдаа хараха, «бөөмэйлхэ» юумэн газар болоно.

Тииhээ тиитэрээ үрэжэлтэй баян тарялан, сабшалангаар бага, ехэнхидээ тайга, хада хабшал соогуур уйтан газартай Захааминай районой эрхэ байдалда гектар бүриhөө шадаал hаа, ехэ ургаса абахын түлөө оролдохо гээшэ шиидхэхы удха шанартай. Юуб гэхэдэ, энэмнай гол түлэб мал ажал эрхилдэг манай ажахынуудта амин шухала асуудал болоно.

Һүүлэй хэдэн табан жэлэй туршада сабшалан hайжаруулха талаар район дотор бага бэшэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Мүн тэрэнhээнь муу бэшэ үрэ дүншье туйлагдана гэжэ хэлэхээр.

Энээн тухай хэдэн тоо, баримта дурдая. Ажахынуудта арбан жэл соо хамта 10 мянган гектар сабшалан үндэhөөрөө hайжаруулагдажа, олон жэлэй ногоон таригдаа. Энэ совхозуудай бүхы сабшалангай 41 процентнь болоно. Тэдэ түрэмнай бүхэдөө абтадаг үбhэнэй хахадhаа ехэнь үгэнэ. [illegible] юм. Ондоогоор хэлэбэл, hайжаруулагдаhан сабшалангай ургаса ямаршье жэлдэ гектарай 18—20 центнерhээ доошо ороногүй. Харин Харацайн, Ёнгорбойн, Дүтэлүүрэй совхозуудай зарим hайн сабшалан дээрэhээнь гектарай 25—30 центнер үбhэн абтадаг.

Урдань муу ургасатай байhан газарые үндэhөөрнь hайжаруулжа, тэндэ үтэгжүүлгэ оруулаад. уhалаад байхада, али тухай ашагтай байhаниие Дүтэлүүрэй совхозой үнинэй хүдэлмэрилэгшэ Г. Г. Цыдыповэй хүтэлбэрилдэг отрядай дүй дүршэл элитээр гэршэлэн харуулна. Нёдондо тэрэ hайжаруулагдаhан сабшалангайнгаа гектар бүриhөө 28—32 центнер үбhэ хуряажа абаа. Тус ажахы хэдэн жэлэй туршада олон жэлэй ногооной үрэhэ ургуулжа абадаг болонхой.

Энээнтэй дашарамдуулан, нэгэ иимэ ажаглалта хэхээр. Манай районой ажахынуудта олон жэлэй залаата ногооной үрэhэн яhала горитой суглуулагдана, харин бобово ногооной үрэhэн тон хомор. Тэрэнэй үрэhэн гансашье манай эндэ бэшэ, бүхы республика дотор олдодоггүй. Үнэндөө, бобово ногоо ехээр таридаг болоо hаа, малаа шухала бодосо—белок элбэгтэй тэжээлээр hайса хангаха hэмди.

Эдэ жэлнүүдтэ минеральна үтэгжүүлгэ яhала ехээр үгтэдэг боложо байбашье, тэрэмнай үшөөл бага даа. Арбадахи табан жэлдэ районой ажахынууд жэлдэ дунда зэргээр оройдоо 2,5 мянган тонно үтэгжүүлгэ абаа гэхэ гү, али хэрэгсэлнын миил 24 процент хангагдаа.

Ажахынуудтамнай машина, техникэ жэл ерэхэ бүри олон боложо байна. Хэрбээ табан жэлэй саана совхозууда хүдэлжэ байhан хүн бүхэндэ [illegible] техникэ, электрын эрчэ хүсэнэй хубаахаа 13 моринай хүсэн хүртэдэг hаа, мүнөө тэрэнь 24 моринуй хүсэндэ хүрөө. Тэрэшэлэн район дотор хүдөө ажахыда үгтэhэн капитальна hомололгын мүнгэ зөөри 12 процентээр ехэ болоо.

Эдэ бүгэдые юундэ дурданабши гэхэдэ, ажахынуудай газарай үрэжэл hайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхэ талаар яhала ехэ арга боломжотой, хүсэтэйшье боложо байна. Имагтал энээнэй ашаар, мүн эмхидхэлэй горитой хүдэлмэри хэhэнэй ашаар район эдэ жэлнүүдтэ хартаабха, овощ, малай тэжээл урдынхиhaa hураггүй ехээр абадаг болоо. Тиигэбэшье ороohо тарян, шэмэтэ тэжээл үшөөл бага абтана. Энээнhээ боложо, адууhа малнай үбhэ тэжээлээр миил 45—50 процент хангагдана.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, районой совхозууд, хүдөө ажахын бусад предприятинууд газараа, машина, техникэсэ, гүрэнhөө үгтэhэн үтэгжүүлгые, үрэhэ хүрэнгые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, илангаяа агрономическа болон инженернэ албые гүримшуулха болоно.

Түбхын түрүүн научна үндэhэ баримтатай, манай эндэхи нютагуудай эрхэ байдалда тааруу, үсөөн политой севооборот нэбтэрүүлхэ, үтэгжүүлгые наринаар, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, газар тарялангай культурые дээшэлүүлхэ ёhотой болонобди. Хэрбээ мүнөө тарялангай 15 процентнь сэбэр паар болодог hаа, тэрэниие 22—25 процентэ хүргэхэ, [illegible] тарихэ зэргэтэйбди.

Тиигэжэ 1981—1985 онуудта жэлдэ дунда зэргээр 89 мянган центнер тарян (урда табан жэлэйхиhээ 27 мянган центнерээр ехэ), мүн 12 мянган центнер хартаабха, 300 мянган центнер үбhэ (урдынхиhaa 33 мянган центнерээр ехэ) бэлэдхэдэг болохо зорилго табигдана.

Хараалhан юумэеэ бүхэлдэнь гансал өөhэдын хүсөөр бэелүүлхэ [illegible]. Энэ талаар республикын Хүдөө ажахын болон Мелиорациин, уhанай ажахын министерствэнүүд, тусхайта нэгэдэлнүүд манда болото туhаламжа үзүүлхэ ёhотой гэжэ hанагдана. [illegible] Бурядай хүдөө ажахын туршалгын станциин, агрохимлабораториин болон бусадшье научна эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд манай эндэ ехэ ябадаггүй, хүдэлмэридэмнай ёhотой туhаламжа үзүүлдэггүй гэхэдэ алдуугүй.

Районой ажахынуудта минеральна үтэгжүүлгэ үшөөл багаар үгтэнэ гэжэ дээрэ хэлээ hэмди. Жэшээнь, нёдондо түсэбөөр хараалагдаhанhaa мянган тонноор бага үтэгжүүлгэ үгтөө. Энээнhээ гадна, үтэгжүүлгэ хадагалха склад эндэ үгы дээрэhээ тэрэнэй шанар муудана. Ороohо тарянай, үбhэ ногооной үндэр баян ургаса абадаг болохын тула гектар бүхэндэ 3—4 центнер үтэгжүүлгэ оруулха хэрэгтэй. Харин нёдондо район доторнай газарай гектар бүридэ 90 килограмм үтэгжүүлгэ хүртөө юм. Мүн манай ажахынуудта нилээд ехэ аргал шэбхын малда дэбдихэ хохир болгогдодог дээрэhээ энэ үтэгжүүлгэ тарялан, сабшаланда үшөөл бага гаргагдана.

Байгша онhoo эхилжэ, тарянай газарта, сабшаланда шэбхэ ехээр гаргаха, тэрэниие минеральна үтэгжүүлгэтэй зүбөөр холижо оруулдаг болохо зорилготойбди. Гэбэшье хаана, ямар газарта хэды шэнээн, ямар үтэгжүүлгэ оруулха hаа ашагтай байхаб гэжэ [illegible] ехэтэйгээр хүдэлгэхэ хэрэгтэй. Теэд районой нэгэшье ажахыда трактор, машина заhабарилха тусхай hайн бааза үгы. Тэрэмнай ехэнхидээ муухан, саг зуураар түхеэрэгдэhэн байрануудта заhабарилагдадаг. Энээнhээл боложо, техникэ хангалтагүй муугаар бэлдэгдэнэ, халаан бүхэнэйнь бүтээсэ бага байна. Госкомсельхозтехникын районой нэгэдэл ажахынуудай трактор, машинанууд байра дээрэнь техническэ харууhа хэдэг болохо тушаа анхарал ёhoop хандуулнагүй. Дээрэ хэлэгдэhэн шалтагаануудhaa боложо, совхозуудта хабарай тарилгада хүдэлхэ техникэ заhабарилха хүдэлмэри мүнөө унжагайруулагдана.

Бүхы дутагдалнуудаа хамтынгаа хүсөөр түргэн усадхажа, хүдэлмэриин шанарые эрид hайжаруулан, тарялан, сабшалангай ургаса ехээр дээшэлүүлхэ, энээнэй үндэhөөр адууhа малhаа ашаг шэмэ элбэгээр абаха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэб, даабаряа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө ажахынуудай тэмсэхэ байна.

А. ШОНЬКИН,
Захааминай райгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад агроном.

АШАГ ҮРЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ— МҮНӨӨДЭРЭЙ ЭРИЛТЭ

Һүүлэй хэдэн жэлдэ удаагаар ган гасуур болоод, адууhа малай эдихэ үбhэ тэжээл дуталдажа, Яруунын районой ажахынуудта ехэхэн бэрхэшээл тохёолдуулаа. Жэшээнь, урзанда, нёдондо эндэхи колхоз, совхозууд гол түлэб ондоо область, хизаарнуудhaa, хэдэн зуу, мянган модоной газарhаа hолоомо зөөжэ, малаа эдеэлүүлхэ баатай болоhон. Байгша ондол яруунынхид «жэлээ оруулжа», үбhэ, hолоомо, талха ороohoоршье яhала бардам, малаа ядамаргүй үбэлжүүлжэ байнхай.

Теэд ген гасуур гансахан эндэ болоо бэшэ, республикын бусадшье районуудта бэрхэшээлтэй байдал ушаруулаа ха юм даа. Энэмнай бултанда мэдээжэ.

Тиимэhээ байгаали гээшэмнай байгаалиараа, харин сагай уларилай тохёолдуулhан энэ бэрхэшээлые дабажа, тарялан, сабшалан дээрэhээ тогтууритай hайн ургаса абаха, адууhа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын тула эндэхи ажахынууд өөhэдhөөнь дулдыдаха бүхы юумэ хээ гү? Үйлэдбэридөө бии байhан арга боломжо, доторой нөөсэнүүдые хэр зэргэ элсүүлээб? Үбhэ тэжээлэй хээхэ хээзэнэйхиhээ элдэб байhан энэ жэлэй эрхэ байдалда Яруунын районой ажахынууд ямараар хүдэлжэ байнаб, урда тээнь алдаhанаа тэхэрюулхэ талаар юу хэнэб гэhэн асуудалнууд эжэлүүдгүй гарана.

Энээндэ харюу олохын тула хүршэ оршодог хоёр ажахын «Дружба» колхозой болон «Юбилейный» совхозой үнгэрhэн жэлэй үйлэдбэриин зарим хэды дүнгүүдые зэргэсүүлэн хараха, шэнжэлжэ үзэхэ хүсэтэйгөөр тэмэндэ тэдэ ажахынуудта ябаhан байгаади.

Эдэ хоёр ажахынууд газарайнгаа хэмжээгээр, адууhа малайнгаа тоогоор, арга боломжоороошье адлирхуу. Тарялан, сабшалангайнь газарай хүрьhэнэй үрэжэлшье ехэ илгаагүй, тэрэнь зарим тээгүүрээ ниилэшэнхэй, нэгэл нэлэнхы талада оршодог гээшэ. Эдэмнай эбэртэ бодо мал, хонин hүрэг үсхэбэрилдэг гол шэглэлтэй ажахынууд юм.

Хэнэйшье мэдэhээр, гол баялиг — газараа эзэн ёhoop, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ, тэндэhээ тогтууритай hайн ургаса абажа шадаhанhaaнь лэ ажахын бүхы үйлэдбэриин хүгжэлтэ, илангаяа мал ажалайнь үрэ дүнгүүд сэхэ дулдыдадаг ааб даа.

Хоёр-гурбан жэлдэ удаагаар ехэ ган гасуур болоhоной hүүлдэ нёдондол Яруунын райондо хаhа сагтаа хура бороо яhала ехэ ороод, одоошье ороohо тарянай, үбhэ ногооной, тэжээлэй ургамалнуудай hайн ургаса хуряагдаа гэжэ дээрэ халта дурдаа hэмди. Эдэ хоёр хүршэ ажахынуудыешье хура бороо тойрожо гараагүй, эгээл зохид саг соонь тарялан сабшалангыень норгоо юм. Иигэжэ хэлэхэдээ, эндэхи ажахынууд имагтал «тэнгэриин үршөөл хайраар» үндэр баян ургаса абаа, өөhэдөө юушье хээгүй гэхээ hананагүйбди. Колхоз, совхоз бүхэн газараа hайнаар элдүүрилхэ, үрэhээ зүбөөр тариха, хүрьhыень үтэгжүүлхэ, аргатай соонь уhалха талаар яhала ехэ ажал хээ. Энээниие хэншье арсанагүй.

Харин сагай уларилай ямаршье hаань, өөрэгүй тогтууритай hайн ургаса абадаг болохо талаар эдэ ажахынуудта бүхы юумэн хэгдэнэ гү гэhэн асуудал hонирхуулна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ «Юбилейный» совхоздо тарялангай гектар бүриhөө дунда зэргээр 14,5 центнер гэхэ гү, али район дотор эгээл ехэ ургаса абтаа юм. Тэрэнэй ашаар өөhэдтөө хүсэд үрэhэ хүрэнгэ хааржа, адууhа ма даашье талха ороohоной зүйл горитойгоор таhалжа үгэхэ аргатай болоо. Мүн үбhэ, силос, hолоомо урда жэлэйхиhээ жэшээгүй ехээр бэлэдхээ hэн. Эдэ бүгэдын ашаар совхоз малай үбэлжэлгые hайнаар үнгэргэжэ, мяха, hү, ноохо ехээр абаха, мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэб, даабариие амжалтатайгаар дүүргэхэ аргатай болонхой.

ХОЁР АЖАХЫ— ХОЁР ОНДОО ДҮ

I. НЭГЭ АЛХАМ ХОЙНО

«Ороohо таряа, мяха, hү болон бусад продукци ех үнэгүйгөөр үйлэдбэрилхэ гээшэ мүрысөөнэй экономи ска гол зорилго болоно. Тинхэдээ юу хэнэнэй ашаар рим нэгэ ажахынууд урагшаа гарааб, ямар тодор шалтагаанаа нүгөөдүүлынь хуушан хэмжээндээ гурбадахинь яахадаа гээгдэлдэ орооб гэжэ мэдэхэ шу ла» —гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй ЦК- 1978 оной июлиин Пленум дээрэ элидхэл хэхэдээ, со анхарал хандуулаа hэн.

Хүршэ «Дружба» колхозыньшье нёдондо тарялан, сабшалан дээрэhээ бахал муу бэшэ ургаса хуряагаа. Жэшээлхэдэ, бүхы 2 мянга шахуу гектар газарайнга гектар бүхэнhөөнь дунда зэргээр 12,2 центнер ороohо суглуулжа абаа. Тиигэхэ өөhэдынгөө үбhэ тэжээлээр адууhа малаа ядамаргүй хооллуулжа, үбэлэй хүйтэниие үнгэргэбэ.

Гэхэтэй хамта нэгэл адли эрхэ байдалда, зэргэлжэ байhан газартай ажахынуудай тарянайнь ургаса яахадаа иимэ илгаатай байгааб гэжэ асууха.

Энээндэ хэдэн тайлбари бии. «Юбилейный» совхоз нёдондо ороohото ургамалнуудые тариха бүхы 5,7 мянган гектар газарайнгаа ехэнхидээ минеральна үтэгжүүлгэ оруулаа hэн. Тэрэнэй миил поли дээгүүр сасаагүй, харин тусхай туково сеялкэнүүдые хэрэглэжэ, үрэhэ тарихынгаа урда гектарай 25—30 килограмм холимол үтэгжүүлгэ хүрьhэ руу, үрэhэнэй байха газарhаа доогуур оруулаа. Энэнь зунай тэн багаар ороhон хура бороohoo хойшо тарянай ургасада ехэхэн шэмэ үгөө бшуу. Хоёрдохёор, совхозойхид газараа хахалхадаа, плугай анзаhануудай урда заатагүй хутага хээд ябаха, эгээл таатай гүнзэгыдэ хахалха гээшые ёhотой хуули болгонхой. Бүхы паараа хоёр дахин хахалхаhaa гадна, тэрээн дээгүүрээ хүндэлэн ехэ мухарюулга шэрэжэ, хүрьhэнэйнь дээрэхиие hайнаар тэгшэлдэг, нягтаруулдаг. Энээнэйнь ашаар үрэhэн, үтэгжүүлгэшье нэгэ жэгдэ гүнзэгыдэ оруулагдана, ургаса хуряахадашье hайн байна. Үрэhэ хүрэнгээ оролдосотойгоор бэлдэнэ.

Бүхы дээрээ эндэ газар тарялангай культура нүгөөдэ ажахынхиhaa дээшээ байна гэжэ хэлэхээр. Ушарынь юуб гэхэдэ, дүршэлтэй бэрхэ мэргэжэлтэ П. Г. Виноградов энэ совхоздо ахамад агрономоор олон жэлдэ таhалгаряагүй хүдэлжэ байна ха юм.

Харин «Дружба» колхоздо гансахан hүүлэй хоёр жэлдэ ахамад агрономынь гурба дахин hэлгээ. Залуу мэргэжэлтэ Б. С. Цыренов эндэ оройдоол үнгэрэгшэ намарhaa хойшо хүдэлнэ. Тиимэhээ газар тарялан эрхилхэ талаар ажахыда бии байhан дутагдалнууд тушаа тэрэниие зэмэлхэншье бэрхэтэй.

Шиит нойто элбэгтэй жэлдэ минеральна үтэгжүүлгые газарта зүбөөр оруулаад байхада, ургасынь али тухай ехээр дээшэлдэгые хүршэ ажахынь дүй дүршэл гэршэлнэ. Мужыхынхид нёдондо тарялан, сабшалан дээрээ хамта 1915 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулха. байhан аад, оройдоол 740 тонно оруулаа. Тэрэньшье ехэнхидээ уhалагдадаг сабшалан дээрэ тараагдаа. Иигээд ерэхэдээ, тарянай газарта минеральна үтэгжүүлгэ мүртэй оруулагдаагүй бшуу. Илангаяа сэбэр паарые хаhа сагтань hайнаар элдүүрилээд, минеральна үтэгжүүлгэ зүбөөр оруулаад байхада, ургасын эрид дээшэлхэ байhаниие үнгэрэгшэ жэлэй иимэ жэшээ элитээр харуулна. Колхоздо 172 гектар сэбэр паар хаhа сагтаа хоёр дахин хахалагдажа. хабар лущени хэгдээд, минеральна үтэгжүүлгэ хүсэд нормоор оруулагдаhан, үрэhэншье hайнаар таригдаhан юм. Тэндэhээнь гектарай 22,5 центнер шэниисэ абтаа. Үнэндөө, эндэхид сэбэр паарые зунай тэн болотор хоёрлон хахалхын орондо, тэрэнээ орой болотор элдүүри буртаг ногоондо дарул Үнгэрhэн жэлдэ 1800 гект намарай паар хахалха рэнэйнгээ оройдоол 400 тарыень хахалаа.

Эдэ бүгэдэhээ болож дэхид тарялангай ург эрид дээшэлүүлхэ ехэ боломжые алдаа. Ург гандуу жэлдэ тарялангай тар бүриhөө — миил 1,1 нер ургаса хуряагаа. Х хүршэнэрэынь бахал ург муушье hаа, эдэнэрhээ дахин ехэ таряа абаа б

Газар тарялангай рын, хэрэглэдэг агротехни ямар байhые эдэ баримт харуулна.

«Дружба» колхоздо уh дадаг сабшалан яhала Эгэтэ, Үдэ голнуудhаа уh баг ханаабаар гаргажа, лүүр станцияа түхеэрэн хүдэлгэжэ, хамта 1000 h гаран гектар газарые hайн уhалаад, ямаршье улар сагта тэндэhээ элдэб ех са абаха аргатай. Теэд сабшалангайнь ургаса бага байна. Нёдондо хур роотой hайн жэлдэшье бүриhөө дунда зэргээр 10,7 центнер үбhэ абаа жаруулагдаhан, олон жэлэй гоо тариhан сабшалан ургаса бүришье бага, гект 7 центнертэ хүрөө. Харин шэ «Юбилейный» совхо уhалагдадаг сабшалангаар багашье hаа, олон жэлэй гоо тариhан газарhaa нёд гектарай 14,1 центнер ү абаа юм.

— Сабшалангай ургаса га байхадаа, тэрэниие уhа үтэгжүүлхэ хэрэгтэ хэд гаргаша харюулагданагүй. гэрhэн жэлдэ өөhэдын дээрэ бэлэдхэhэн үбhэ центнер бүхэнэй өөрын сэн түсэбэй ёhoop, 4 түх тэ байха аад, аяар 11 ш түхэригтэ болоо. Сабш даа, илангаяа, уhалагдаа зартаа шэбхэ ехээр зөөдэ неральна үтэгжүүлгэ зүб оруулдаг болоогүй, хүрьhэ жаруулха хүдэлмэри ург ябуулаагүй сагтаа үбhэ абажа шадахагүйбди. М тэжээл бэлэдхэхэ тусхай дааhан томо бригада эмх саг ерээ. Манда ЛМО б рэтэй, теэд тэрэмнайшье хэрэн жэлдэ хүдэлх — гэжэ колхозой мелиор Д. Ц. Сандакдоржиев хэлэ

Бүхыдөө эдэ хоёр ажах алинданьшье сабшалангай жэл дээшэлүүлхэ, иланг тэндээ наг шэбхэ hайса гаха талаар мүртэй юум нэгүй гэжэ сэхэ хэлэхээр. Я шье жэлэй тоо мэдээ аб харахада, тэдэнэр газ шэбхэ зөөхэ түсэбөө нэ шье дүүргээгүй байна.

Мужыхын колхоз энэ ж хабарайнгаа тарилгада мү шээр бэлдэжэ байна. Р соогоо эгээн түрүүлэн, тор, машинануудаа заhаб жа, бэлэн болгоо. Тарил хүсэд хүрэхэ үрэhэ тэрэнээ гол түлэб тари шанарта хүргөө. Мүнөө гын ороohые нара hал гаргаад, шанаржуулжа эх

Шэнэ табан жэлэй түрүү хабарай тарилгые эрх үнгэргэжэ, агротехники рүү онол аргануудые лэн, үндэр баян ургаса ха, энэ талаар хүршэнэрээ сэхэ, ахижа гарахын тул дэхид бүхы юумэ хэхэ гэжэ найдагдана.

М. НАМЖИЛОВ,
манай тусхай

(Түгэсхэлынь удаадахи номерто толилогдохо).

ДЕЛЕГАДАЙ УУЛЗАЛГАНУУД

КПСС-эй XXVI съездын делегат, «Татарский ключ» карьероуправлениин жолоошодой бригадир П. И. Базыкин Хориин районой ажалшадтай уулзаба. Нэн түрүүн тэрэ партийно-ажахын эдэбхитэдэй hургуулида ябагшадай урда үгэ хэлээ. Удаань Хориин совхозой Ааланай отделениин ажалшадтай уулзаhан, съездын хүдэлмэри тухай тон hонирхолтойгоор хөөрэжэ, сэдьхэлэйнгээ дурсалгануудые хубаалдаба.

Үдэшэлэн районой түбтэ ажаhуудаг хүн зонтой уулзажа, олон тоото асуудалнуудта харюусаа. Анаагай совхозой hү hаалиин фермын малшад делегадые хани халуунаар угтан абаба. Делегат ажалайнгаа амжалтын арга нүхэсэл, саашанхи хараа зорилгонууд тухай хөөрэhэн, hаалишадай ажал хүдэлмэрээр hонирхоhон байна.

Гурбадахи үдэртэнь П. И. Базыкин Хандагайн леспромхозой Нарынай пунктын модошодто айлшалhан байна.

Ашатай туhатай уулзалгада хабаадалсагшад съездын делегадта халуун баяр хүргэжэ үдэшөө.

П. ЦЫДЫПОВА.

СЪЕЗДЫН МАТЕРИАЛНУУДТАЙ ТАНИЛСАНА

КПСС-эй XXVI съездын документнүүдэй удхые хүн зондо тайлбарилан ойлгуулхын тула Улаан-Үдын районой партийна организацинуудта эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай. КПСС-эй райкомдо партийна эхин организацинуудай секретарьнарай, үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулдаг эдэбхитэдэй семинар үнгэргэгдөө. Тиихэдэ соёлой, киносетиин, арадай элүүрые хамгаалгын, арадай гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатай зүблөөн болоhон байна.

Тиигэжэ партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй съезд дээрэ хэhэн тоосоото элидхэл соо табигдаhан зорилгонуудые бэелүүлхэ тэмсэлдэ олонниитые элсүүхэ, ажал хэрэгыень улам эдэбхижүүлхэ талаар партийна организацинуудай, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ойрын сагта бэелүүлхэ зорилгонууд тодорхойлогдоо.

А. НАГАСЛАЕВ.

Хяагтын райондо тугалшан Сэндэма Гомбоевна Намтаевае мэдэхэгүй хүн үгы шахуу. Тэрэ арбадахи табан жэлэйнгээ даабариие дүрбэн жэл соо дүүргэжэ, хаража байhан тугалнуудайнгаа шэгнүүрые 524 центнертэ хүргэhэн байна. Энэнь түсэбөөр хараалагдаhанhaa 200 центнерээр үлүү ехэ болоно. Сүүдхын дунда зэргээр шэгнүүрынь 804 граммаар нэмээ гэхэ гү, али энэнь район соогоо эгээн эрхим дүн болоо юм.

Олон жэлэй турша соо габшагай hайнаар хүдэлжэ ябаhан С. Г. Намтаева хэдэн медальда, арбаад Хүндэлэлэй грамотада, баяр баясхаланда хүртэhэн юм. Тэрэ В. И. Ленинэй ойн баярай медаляар, ВДНХ-гай бронзо медаляар шагнагданхай. 1980 оной социалис мүрысөөнэй дүнгөөр тэрэ «Районой эрхим тугалшан» гэhэн нэрэ зэргэдэ дахинаа хүртэбэ.

Байгша оной февраль hара соо Хяагта хотодо районой арадай ажахын түрүүшүүлэй суглаан болоо hэн. Тэндэ КПСС-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь К. Д. Лубсандоржиев тугалшан С. Г. Намтаевада баяр ёhололой оршон байдалда ВДНХ-гай бронзо медаль барюулаа. Мүнөө Сэндэма Гомбоевна туйлаhан амжалтаа улам арьбадхахын тула эсэхэ сусахые мэдэнгүй хүдэлжэ ябаhаар.

Е. СУРМАЧ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. Г. Намтаева.

Авторай фото.

АГИТАТОРНУУД, ПОЛИТИНФОРМАТОРНУУДТА ТУҺАЛАМЖА

АРАД ЗОНОЙ ГОЛ АША ТУҺАДА ХАРЮУСАН

Манай орон өөрынгөө шэнэ шатада —арбан нэгэдэхи табан жэлдэ бата найдамтай дабшасаар хүрэжэ ерэhэн байна. Энэ табан жэл хүгжэлтэ түгэс социализмын социально-экономическа олон янзын асуудалнуудые шиидхэхэ зам дээрэ шухала шата болохо юм. КПСС-эй XXVI съездын документнүүд ба материалнуудые мүнөө дахин дахин уншажа байхадаа, тиимэ байhандань сохом лэ этигэнэбди.

Нягта жагсаалай ба нэгэн адли hаналай, бүтэмжэтэй hайн ба зохёохы шэнжын оршон байдалда үнгэрhэн XXVI съезд хадаа совет хүнүүдэй материальна болон оюун бодолой эрилтэнүүдые үлэмжэ дүүрэнээр хангалгын аша туhада үйлэдбэриие бүри эршэмтэйгээр хүгжөөхэ, мүн ажабайдалай социалис ёhо гуримые нарижуулан hайжаруулха гэhэн партиин бэелүүлжэ байгаа хараа бодолые дам батадхаа, улам хүгжөөгөө бшуу. Арад зоной hуудал байдал дам саашадань hайжаруулха хэрэгтэ экономикые шууд сэхээр шэглүүлхэ гээшэ ушар байдалhaa дулдыдаhан ямар нэгэн hанаашалгануудhaa, нүхэсэл шалтагаануудhaa эхи үндэhэтэй бэшэ юм. Энэ шэглэл социалис үйлэдбэриин гол онсо илгаае тодоруулан харуулна. Ушарынь гэхэдэ, манай ажахын бүхы хүгжэлтэ арад зоной аша туhада шууд сэхэ зорюулагданхай ха юм. «Тодорхой хүн тухай, тэрэнэй эрилтэнүүд ба хэрэглэмжэнүүд тухай тодорхой анхарал оролдолго гаргаха гээшэ партиин экономическа политикын эхин ба эсэсэй шата мүн», —гэжэ съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев хэлээ бэлэй.

Энэ экономическа политика юhэдэхи ба арбадахи табан жэлнүүдэй үедэ шалгалта гараhан байна. Парти хадаа наяад онуудташье тэрэниие хүтэлбэри болгохо юм.

I.

Үнгэрhэн арбан жэл хадаа ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ болон бүхы хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхын түлөө нэтэрүү шанга тэмсэлэй үе болон оронойнмнай ажахын түүхэдэ орохонь гээшэ. Энэ талаар горитой юумэн хэгдээ. Имагтал нэгэ хэды тоонуудые дурдахада иимэ. 1980 оной эсэс багта үйлэдбэриин гол фонднууд 1.149 миллиард түхэриг болоо. Арбан жэлэй турша соо эдэ фонднууд хоёр дахинhaa үлүүгээр дээшэлээ. Түлишын-энергетическэ комплекс түгэлдэр хүсэтэйгөөр хүгжөө. Экономикын үндэhэ hуури болгошо хүндэ промышленностиин тогтууритай ургалта туйлагдаа. Съезд дээрэ тэмдэглэгдэhэнэй ёhoop, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалга далаад онуудта энээнэй урда тээхи хорин жэлэйхиин тухай хэмжээгээр ургаhан байна.

Хүдөө ажахыда тоогой ба шанарай талаар нилээд горитой дабшалта хэгдээ. Энээнэй урда тээхи арбан жэлэйхитэй сасуулбал, экономикын аграрна секторто капитальна hомололгые 2,3 дахин ехэ болгоhон ушар химизацилгые, газар тарялан ба мал ажалые комплексноор оньhожоруулга ба индустрижүүлгые нилээд ехээр шангадхаха арга олгоо hэн. Тэрэнэй эсэстэ продукциин хэмжээн ехэ болоо —нэгэ гектар дээрэ тоолон гаргахада, 1,3 дахин дээшэлээ бшуу. Хүдөө ажахын ехэ тогтууритай байха ябадал хангагдаа: арбадахи табан жэлдэ сагай уларилай гол түлэб таарамжагүй байгаашье hаань, жэл бүри дунда зэргээр ороohо таряа суглуулга анха түрүүшынхеэ 205 миллион тоннодо хүрөө бэлэй. Жэлдээ дунда зэргээр хлопок ургуулан абалга 1 миллион тонноhoo үлүүгээр ехэ болоо.

Далаад онуудта ба арбадахи табан жэлдэ ороной арадай ажахые хүгжөөлгэдэ туйлагдаhан эдэ, мүн бусадшье томо амжалтанууд ажалшадай ажабайдалай материальна болон соёлой хэм хэмжээе дэбжээхэ үргэн ехэ программые дүүргэхын тулада үндэhэ hуури табижа үгөө. Арбан жэлэй турша соо салин хүлhэ, пенси, тэдхэмжэ гэхэ мэтые дээшэлүүлхэ тушаа ниитэ гүрэнэй хэмжээ ябуулганууды бэелүүлхэ хэрэгтэ 32 миллиард түхэриг зорюулагдаhан байгаа. Арадай ажахын али бүхы hалбаринуудта хүдэлжэ, дундуур зэргын түлөөhэ абадаг хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай доодо зэргын салин хүлhэн, түлбэри ба түлөөhэн ехэ болгогдоо. hара бүриин дунда зэргын салин хүлhэн 1980 ондо 168 түхэригhөө үлэhэн байна. Тэрэ хадаа 1970 онойхитой сасуулбал, 1,4 дахин дээшэлээ юм. Тиихэдэ колхознигуудай ажалай түлөөhэн бүри эршэ дэлисэтэйгээр ехэ болоhон байна.

Иимэ туйлалтын эмжэгдаhаниие тэмдэглэлтэй: арбан жэлэй хугасаа соо хэрэглэмжын ниитын фондhoo түлэгдэдэг түлбэринүүд ба хүнгэлэлтэнүүд хоёр дахин шахуу ехэ болоо. Энэ хадаа бодото дээрэ совет хүнүүдтэ юу үгөө гээшэб? Өөhэдөөшье бодомжолоод үзыт даа: хэрбээ 1970 ондо улад зоной хүн бүхэндэ 263 түхэриг түлбэри ба хүнгэлэлтэ хүртэдэг байгаа hаа, 1980 ондо 438 түхэриг болотороо ургаа hэн. Энэ хадаа гэр бүлын бюджедтэ бага бэшэ нэмэри болоно бшуу.

Болбосон түхэлтэй гэр байрын хүнүүдэй ажабайдалда ямар туйлай ехэ удха шанартай байhан тухай хэлэhэнэйшье хэрэггүй. Арад зоной hуудал байдал hайжаруулха энэ шухалын шухала шэглэлдэ КПСС онсо удха шанар олгоно. Ээлдэг талмайнгаа талаар жараад онуудта байhан городуудай бүхы гэр байрануудта орходоо, далаад онуудта hураггүй ехэ талмайтай гэр байранууд баригдаа hэн. Өөhэдынгөө гэр байдал 108 миллион үлүүтэй эрхэтэд hайжаруулаа юм. Мүнөө городуудта hуудаг хүн зоной 80 шахуу процентнь амчарэа квартиратай болонхой.

Үшөө иимэ ушар хараадаа абаха хэрэгтэй: квартирануудай талмайн саг үргэлжэ ехэ, досоохи байдалайнь зохид гоё боложо байhантай дашарамдуулан, тэдэнэй үнэ сэнгынь жэлнүүдэй үнгэрхэ тума ехэ болоно. Хэрбээ 1965 ондо нэгэ дүрбэлжэн метр талмай гүрэндэ 120 түхэригэй болодог hаа, 1979 ондо тэды шэнээн талмай 170 үлүүтэй түхэриг болоод байгаа. Тиимэ байгаашье hаань, манай орон дотор гэр байрын түлөө түлбэри хэдэн арбаад жэлдэ тэрэл хэбээрээ үлэжэ, хүдэлмэришэ булын олзо доходой оройдоол гурбахан процентнь болоно. Гэр байрын түлөө, коммунальна туhаламжа хүргэhэнэй түлөө, түлэгдэдэг түлбэри хадаа гэр байрануудые бүхыдэнь харууhалалгада, заhабарилгада ба бусад хэрэгтэ гаргашалагдадаг гаргашын миил 30 процентыень харюулдаг байха юм. Бусад гаргашануудынь — жэлдээ 6 миллиард шахуу түхэриг мүнгэн хэрэглэмжын ниитын фонднуудhaa түлэгдэдэг байна.

Арад зоной хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилхэ талааршье юhэдэхи ба арбадахи табан жэлнүүдтэ бага бэшэ амжалтанууд туйлагдаа: энээнэй урда тээхи арбан жэлэйхитэй сасуулбал, тэдэниие бүтээн гаргалга хоёр дахин шахуу ехэ болоо бшуу. Энэмнай нилээд горитой ургалта гээшэ бээ. Зүгөөр «тиигэбэшье эндэ, улад зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангалга шэнги, шиидхэгдээгүй асуудалнууд болон хүсэд хэгдээгүй юумэнүүд бии гээшэ»,— гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Тоосото элидхэл дотор тэм лэгдэнэ. Хүнгэн промыш ностиин бүхы дээрээ ур туйлаашье hаань, олохо эд бараа, илангаяа бүд котеж, арhан гутал, меб телевизор бүтээн гаргал сэбүүд жэлhээ жэлдэ гэгдэнэгүй. Эд бараанай hаламжа хүргэлгын шан талааршье ёhотой дабш болоогүй.

Партиин XXVI съезд мүн хүн зоной үдэр бү хэрэглэмжын эрилтэ хан бусадшье асуудалнуудые са шангаар хаража hэн. Арад зоной хэ лэмжын эд бараа үй бэрилхэ, хүн зондо түйл жа хүргэлгын hалбарии жөөхэ гээшэ тон түрүү партийна хэрэг мүн съезд тодорхойлоо бэлэй.

II.

Арад зоной аша туhа хай анхарал оролдолгын тимнай арбан нэгэдэхи жэлэй ба бүхыдэнь онуудай гол зорилго мүн тоолоно. КПСС-эй XXVI

Соведүүдэй хүдэлмэри

МАНАЙ САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИНУУД

Арадай депутадуудай Соведүүдэй хүдэлмэридэ саг үргэлжын комиссинууд шухала үүргэ дүүргэдэг. Ажахын ба социальна хүгжэлтын шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ комиссиин гэшүүд эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Тэдэнэр засагай дээдэ зургаануудай шиидхэбэринүүдые предприятинуудай, ажахынуудай, эмхи зургаануудай ямараар дүүргэжэ байһыень шалгаха арга. Бэшүүрэй районно Соведэй, сельскэ болон сомоной Соведүүдэй түрүүшын сессинүүд дээрэ саг үргэлжын 75 комисси эмхидхэгдэһэн. Эдэ комиссинуудта 321 депутат ороно. Тиихэдэ районно Соведтэ 62 депутадые хабаадуулһан саг үргэлжын 11 комисси бии. Эдэ комиссинуудые дүй дүршэл ехэтэй, хүтэлбэрилхы шадабаритай хүнүүд толгойлно. Жэшээнь, райсоведэй саг үргэлжын комиссинуудай түрүүлэгшэнэр бултадаа эрдэмтэйнүүд. Харин сельскэ ба сомоной Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй зариманиинь лэ дээдэ эрдэмтэй байха юм. Тиимэһээ тэдэнэй һуралсал эмхидхэхэ гээшэ шухалада тоологдодог. Энэ һуралсал дээрэ комиссиин гэшүүд дүй дүршэлөөрөө хубаалдадаг байна. Мүн баһа сельскэ ба сомоной Соведүүдэй, саг үргэлжын комиссинуудай түрүүлэгшэнэртэй семинар үнгэргэгдэжэ, «Нютагай Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудай зорилгонууд» гэһэн асуудалаар ехэ хөөрэлдөөн болоо.

Манай Соведтэ хүдөө ажахыгаар саг үргэлжын 15 комисси хүдэлнэ. Булта эдэбхи үүсхэл гаргадаг гэжэ тэмдэглэлтэй. Райсоведэй хүдөө ажахын комиссие хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэлэй ба шанарай талаар инспекциин начальник М. Е. Сергеев хүтэлбэрилнэ. Райгүйсэдкомой заседанинууд, Соведэй сессинүүд болон өөрынгөө комиссиин заседанинууд дээрэ энэ комисси олон асуудалнуудые зүбшэһэн байна. Жэшээлхэдэ, районно Соведэй сесси дээрэ харагдаха «Дружба» колхозой ба «Новосретенский» совхозой нийтын малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө Ара-Хэрээтын сомоной, Новосретенскын сельскэ Соведүүдэй хэхэ хүдэлмэри тухай асуудалые бэлдэһэн юм. Тэрээндэ бэлдэхэдээ хүдөө ажахын управлениин ба племпредприятиин мэргэжэлтэдые хабаадуулаа. Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой директор, тус комиссиин түрүүлэгшын орлогшо Ф. Е. Ефимов комиссиин бусад гэшүүдтэй хамта «Новосретенский» совхозой бүхы гүүртэ, отарануудаар ябажа, үбэлжэлгэдэ ямараар бэлдэжэ байһыень шалгаа һэн. Һүүлдэнь совхозой директортэй, мэргэжэлтэдтэйнь хөөрэлдөө үнгэргэһэн, туһатай зүбшэлнүүдые үгэһэн байха юм. Ара-Хэрээтын сомоной Соведэй хүдөө ажахын талаар саг үргэлжын комисси тусхай түсэбөөр хүдэлхэ зуураа XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо туһаламжа үзүүлээ. Тус колхозой парткомой секретарь Н. А. Разуваев, түрүү механизатор Е. А. Слепнев болон бусад өнэ асуудал бэлдэлгэдэ илангаяа эдэбхитэйгээр хабаадаа. Тэдэнэр нуга сабшалангай хэр зэргээр уһалагдажа байһыень, мүн бүлүүр станцинуудай ямараар ашаглагдажа байһаниие шалгаа. Удаань комиссингаа заседани дээрэ колхозой ахамад агроном Л. Л. Воронцовой тоосоо шагнаа. Тиигээд элирүүлэгдэһэн дутуу дунданuудые усадхаха талаар болзор тогтоогдоо һэн. Энэ комиссиин гэшүүд мүн баһа бэлшээри шалгаһан, хонидой нооһо хайшалалгада ямараар бэлдэһыень хаража үзэһэн байгаа. Һү һаалиин фермэнүүдэй һаалишадай һуудал байдалыень шалгахадаа, соёлой хүдэлмэрилэгшэд тэдэнэртэ үсөөн ябана гэжэ элирүүлбэ. Энэ асуудалые мүн лэ хаража үзөөд, хэмжээн абтаа. Мүнөө соёлой хүдэлмэрилэгшэд малшадта графигай ёһоор ошодог болонхой.

Бага-Куналейн сельскэ Соведэй саг үргэлжын комиссинууд бултадаа эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр хүдэлдэг.

Нютагай Соведүүдэй сесси дээрэ саг үргэлжын комиссинуудай тоосоон шагнагдана. Энэ хадаа депутат бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлжэ, комиссиин хүдэлмэриие эдэбхижүүлнэ бшуу.

Ф. ГАВРИЛОВ,
арадай депутадуудай Бэшүүрэй районно Соведэй гүйсэдкомой секретарь.

ДЕПУТАДУУД ТООСОНО

Арадай депутадуудай Железнодорожно районно Соведэй сесси боложо, арадай депутадуудай Железнодорожно районно Соведэй гүйсэдкомой 1980 онойнгоо хүдэлмэри тухай тоособо. Райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ К. И. Бахрунов тоосоо элидхэл хэлэн байна. Үнгэрһэн жэл райондо промышленна 5 шэнэ предприяти ашаглалгада оруулагдаа, мянган шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдоо. Район арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид, 1980 оной ноябриин 26-да дүүргээ. Промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 39 процентээр, ажалай бүтээсын хэмжээн 19 процентээр дээшэлһэн байна. Түсэбһөө гадуур 5,7 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдөө гэжэ элидхэл соо тэмдэглэгдээ.

Тоосоото элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ дорпрофсожэй түрүүлэгшэ И. Ц. Бурзанаев хабаадажа, түмэр замай Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгэбэ. М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой коллектив үнгэрһэн жэлдэ ажалдаа ехэ амжалта түйлажа, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта, «Арбадахи табан жэлдэ үндэр бүтээсэ, эрхим шанар туйлаһанай түлөө» гэһэн дурасхаалта тэмдэгтэ хүртөө. СССР-эй ВДНХ-гай Бүхэсоюзна Хүндэлэлэй самбарта оруулагдаа гэжэ тэрэ хэлээ. Локомотивна депогой түрүүшүүл хадаа арадай депутадууд юм. Машинист-инструктор В. И. Анганов, слесарьнүүд Б. П. Боршев, А. В. Игнаткин, машинистнүүд Н. Н. Гомбоев, А. Д. Духанин, Л. Ц. Жамьянов болон бусад депутадуудай коллективэйнгээ түйлаһан амжалтада оруулһан хубита ехэ.

Гуталай нэгэдэлэй директор М. А. Выдрин, 42-дохи һургуулиин багша Л. И. Колмакова, депутат А. Б. Федоров болон бусад үгэ хэлэжэ, элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаба.

Сесси дээрэ КПСС-эй Железнодорожно райкомой нэгэдэхи секретарь И. М. Пытин дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Депутадуудай бүлэгүүдэй ажал ябуулга тухай асуудалаар депутадуудай бүлэгэй түрүүлэгшэ В. С. Напортович, райсоведэй гүйсэдкомой секретарь В. Л. Гантимурова гэгшэд элидхэлнүүдые хэбэ. 12114 хүнэй хабаадалгатайгаар 157 суглаан боложо, 241 депутат тоосоо, 235 дурадхал оруулагдаа гэжэ мэдээсэгдээ.

Сессиин хүдэлмэридэ Улаан-Үдын городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо В. Ф. Подлеснов, городской Соведэй гүйсэдкомой секретарь В. Ф. Потехин гэгшэд хабаадалсаба.

И. АФАНАСЬЕВ,
арадай депутадуудай Железнодорожно районно Соведэй гүйсэдкомой эмхидхэлэй таһагай инструктор.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ СЛЁТ

Һаяхан Хяагтын Соёлой ордон соо болоһон худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой болон ажануудалай хангадаг предприятинуудай түрүүшүүлэй слет КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдтэй зохёон, эдэ һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. 1980 оной дүнгөөр республикын худалдаа наймаанай эрхим хүдэлмэрилэгшэ гэжэ тоологдоһон Хяагта хотын 1-дэхи магазиниие даагша А. Пьянкова, худалдаа наймаанай ветеран В. Сафонова, партиин Хяагтын райкомой секретарь В. Тарасов болон бусад сугларгашадай урда хэлээн байна.

Хүн зониие хангадаг предприяти, эмхи зургаануудай түрүүшүүлдэ «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн лента барюулагдаа. Тэдэнэй дунда нийтын эдеэ хоолой комбинадай хүдэлмэрилэгшэ Н. Нигматулина, горторгын худалдагша Д. Самсонова, Хүдэриин ба Хяагтын райпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд В. Доржиев, С. Цыбиктаров, хүн зониие хангадаг предприятиин ажалша В. Егорова гэгшэд бии.

Слёдто хабаадагшад арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бэелүүлхэ түсэбтэ даабаринуудаа тодорхойлоо, социалис уялгануудаа баталан абаһан байна.

Манай корр.

ЮРЫН МЭРГЭЖЭЛТЭЙ ХҮН

САГ СООГОО ТАРААГДАНА

Улаан-Үдын районой Заречный посёлогой почтын 23-дахи отделение В. Д. Елизарова хүтэлбэрилдэг юм. Тус отделениин хүдэлмэрилэгшэд жэл бүри социалис мүрысөөндэ шалгаржа гарадаг алдартай болонхой. КПСС-эй XXVI съездые угтуулан абаһан социалис уялгануудаа болзорһоо уридлан дүүргэжэ, «Главпочтамтын» зүгһөө урмашуулагдаһан байха юм.

Мүнөө байгша оной түрүүшын кварталай түсэб мартын 15-да дүүргэгдөө. Газетэ, журналнуудта захил хэгшэд жэл бүри олошорно. Энэ хэрэгтэ почтын хүдэлмэрилэгшэдэй хубита, ойлгуулламжын хүдэлмэриинь нүлөөн ехэ ааб даа.

Эрхим мэргэжэлтэдые нэрлэмээр. Эдэнэр нэгэ ажалдаа олон жэлэй туршада хүдэлдэг. Хүн зондо налгай зохидоор хандажа, хүндэтэй болоһон почтальонууд Л. И. Белова, Е. А. Елисеева гэгшэд хори гаран жэлэй туршада хүдэлхэ зуураа гэр бүлэ бүхэндэ дадал, танил болонхой. Саг үргэлжэ нэгэл ерэдэг сагтаа ерэжэ, сүүмхээр дүүрэн газетэ, журналаа, бэшэгүүдээ тарааха зуураа, уулзаһан лэ хүнтэйгөө уринаар миһэрэлдэн мэндэшэлэлсэдэг. Залуу почтальон Любовь Непомнящих гэгшын **(зураг дээрэ)** *оролдолгые мүн лэ тэмдэглэмээр. Тэрэ бишыхан фургонтой машинын рульда һуужа, 150-яад модоной зайда хүрэтэр холо газарта хүрэдэг, газетэ, журналнуудые тараадаг байха юм. Һая Туламжа тосхондо ерээд ябахадань, уулзаад хөөрэлдэхэдөө, дүрыень буулгаа һэм.*

Д. БАЛДАНОВ.
Авторай фото.

АПРЕЛИИН 4 — ВЕНГРИИЕ СҮЛӨӨЛҺЭН ҮДЭР

ҮНЭТЭ ШУХАГ БАЯЛИГ

Совет ба венгер арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон хадаа хамтын тэмсэлдэ, ажал дээрэ олдоһон үнэтэ шухаг баялиг болоно. Тэдэ үни холын ёһо заншалтай юм. 1919 ондо Вегри совет республика боложо, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис оронтой — Совет Росситай холбоо барисаа тогтооһоноо эхитэй байна. Фашизмын дарлалта мүлжэлгые һамна бута сохижо, шэнэ байдал байгуулгын замда гарахадань, Советскэ Союз Венгридэ туһалаа һэн.

Аха дүү холбоо барисаанай һайн һайхан үүргэ нүлөөндэ хабаагүи экономикын, эрдэм, соёлой нэгэшье һалбари мүнөө үедэ манай оронуудта үгы юм. Харилсаанай гол шухала бүхы асуудалнуудта манай оронууд хандахадаа, һанал нэгэтэй байһанаа, ёһотойл интернационализмын үзэл сурталтай байһанаа харуулдаг. Варшавска Договорой эмхиин, Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй оршондо аха дүү бусад оронуудтай харилсаа холбоогоо улам бэхижүүлнэ.

Худалдаа наймаан хадаа харилсаанай хүгжэлтын шухала зүйл болоно. 1947 ондо совет-венгер худалдаа наймаанай эрьесэ 30 миллион түхэригһөө үлүү гарадаггүй байгаа. Харин үнгэрһэн жэлдэ энэнь 5.3 миллиард түхэригтэ хүрэһэн байна. Энэнь юун гэһэн удхатайб гэхэдэ, мүнөө манай оронууд оройдоол хоёр үдэрэй турша соо 1947 онойхитой адли хэмжээнэй эд бараа нэгэ нэгэндээ худалдана бшуу.

Совет машина түхеэрэлгэнүүдые худалдажа абаһанай, СССР-эй техническэ туһаламжын ашаар арадай засагай жэлнүүдтэ Венгридэ промышленна 80 гаран томо ехэ ба бусад олон барилга хэгдэһэн, һэльбэн шэнэлэгдэһэн байна. Дунайн металлургическа комбинат, Дунайн нефть болбосоруулгын завод, Боршодско химическэ комбинат, Дебрецендэхи подшипнигай завод, Секешфехервартахи алюминиин завод, гэр барилгын комбинадууд, мүн бусад предприятинууд эдэнэй тоодо ороно. Мүнөө 40 гаран барилга хэхэдэнь, Советскэ Союз Венгридэ техническэ туһаламжа үзүүлнэ.

Совет арадай ажахыда шухала хэрэгтэй эд бараа Венгри ехээр худалдадаг байна. Промышленностиин болбосоруулгын һалбаринуудай зүйлнүүдые, хүдөө ажахын ба эдеэ хоолой индустриин продукциие СССР-тэ эльгээдэг. Жэшээнь, Венгриин газаашань гаргадаг бүхы машина, түхеэрэлгэнүүдэй хахад шахуу хубииень Советскэ Союз худалдажа абадаг байна. СССР-тэй худалдаа наймаа хэдэг гадаадын оронуудай дунда Венгри удаан саг соо табадахи һуури эзэлжэ байнхай.

Арадай ажахын табан жэлэй түсэбүүдые табихадаа, үгээ ойлголсолго, үйлэдбэриие тусхай шэглэлтэй болголго, хамжаан манай оронуудай хоорондохи экономическа ба худалдаа наймаанай харилсаае хүгжөөлгэдэ нүлөөлдэг юм. Социалис экономическа нэгэдэлэй комплексно программые бэелүүлхэдээ, манай оронууд тэрээндэ хабаадагшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангахаар хараалагдаһан томо ехэ комплекснуудые хамтаараа баридаг, хүгжэлтын удаан болзорой тусхай зорилготой программануудые зохёолгодо хубитаяа оруулдаг байна. Тиихэдээ «Советскэ Союз, бусад социалис оронуудтал адли, али алиндань ашатай туһатай холбоо барисаа тогтоохые оролдоно» гэжэ Л. И. Брежнев КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэһэн элидхэл соогоо тэмдэглээ һэн.

Эрдэм, техникын талаар совет-венгер холбоо барисаан жэлһээ жэлдэ үргэдэжэ байна. Эндэ табан жэлэй урда тээ зохёогдоһон «1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй ба ВНР-эй эрдэм, техникын харилсаанай гол шэглэлнүүдые, хоёр талые һонирхуулдаг асуудалнуудаар үгээ ойлголсолгын ба эрдэм, техникын политикые» манай оронууд хүтэлбэри болгоно. Совет 59, Венгриин 17 министерство болон албан зургаан арадай ажахын элдэб һалбаринуудаар 450 гаран темэ зохёожо байнхай.

Соёлой, искусствын ба архитектурын талаар совет-венгер холбоон хадаа национальна соёл культурануудай нэгэ нэгэндээ жэшээ үзүүлэлгын, нэгэ нэгэеэ баяжуулгын ёһотойл гэршэ жэшээ болоно. Уран һайханай фестивальнууд, кино болон номой декаданууд, зохёохы коллективүүдэй выставкэнүүд ба гастрольнууд заншалта болонхой. Венгриин авторнуудай зохёолнууд СССР-тэ эгээл олон хэһэгээр хэблэгдэнэ. Венгриин уран һайханай литературын 15 томһоо бүридэһэн библиотекэ һаяхан хэблэгдэжэ гаргагдаа. Венгриин класспгуудай, мүнөөнэй уран зохёолшодой эрхим бүтээлнүүд тэрээндэ оруулагдаһан байгаа. Гэхэтэй хамта, венгер уншагшад литература ба искусствын совет үнэтэ шухаг баялигуудые эдлэхэ аргатай болонхой. Ород болон совет авторнуудай 14.500 гаран зохёол дүн хамта 93 миллион хэһэгээр ВНР-тэ барлагданхай.

Венгриин фильмүүд совет экрануud дээрэ ходо ходо харуулагдадаг, харин Венгриин драматургнуудай зохёолнууд совет театрнуудай репертуарта батаар оронхой. Уран һайханай коллективүүд нэгэ нэгэндээ ходо ходо айлшалалсажа байдаг. Уран зурагай искусствын зохёолнуудай выставкэ эмхидхэгдэдэг. Соёлой байгуулалтын асуудалнуудаар хамтын симпозиумууд, зүбшэлэлгэнүүд үнгэргэгдэдэг. Соёлой харилсаа холбооной талаар совет-венгер правительстванууд хоорондын комиссинууд иимэ холбоо барисаа тогтоодог байна.

Мүнөө үедэ совет-венгер холбоон эгээл ашаг үрэ ехэтэй болонхой. Энэнь дотоодын политическэ ба уласхоорондын ажал ябуулгада, экономикодо, үзэл сурталда, эрдэм соёлдо хабаатай юм. Коммунис ба социалис байгуулалтын дүй дүршэлые али бүхы талаарнь, түсэбэй ёһоор халан абалсалгын удха шанар хэмжээлэшэгүйгөөр ургаа. Хоёр оронoй хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалганууд эдэ бүгэдэндэ һайнаар нүлөөлнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ нүхэд Л. И. Брежневэй, Я. Кадарай уулзалгануудай үедэ совет-венгер харилсаанай, уласхоорондын холбооной үндэһэн шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. КПСС-эй дүй дүршэлые үндэрөөр сэгнэн, Я. Кадар ВСРП-гэй XII съезд дээрэ элидхэл хэхэдээ, иигэжэ тэмдэглээ һэн: «Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй парти Советскэ Союзай Коммунис партитай холбоо барисаагаа бэхижүүлгэдэ онсо анхаралаа хандуулна. Манай партида, арадта Ленинэй партиин, совет коммунистнуудай түүхэтэ дүй дүршэл сэгнэшэгүй удха шанартай юм».

М. ПОПОВ.
(ТАСС).

• ТАСС • АПН •
ХИЛЫН СААНАҺАА

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМЫН ГОЛ ЁҺОНУУДТА ҮНЭН БАЙХА

СОФИ. Болгариин Коммунис партиин XII съезд апрелиин 2-то гурбадахи үдэрөө үргэлжэлбэ. Центральна Комитедые тойрожо партиин батаар нэгэдэһэн ба жагсаһан, оронoй социально-экономическа ба соёлой хүгжэлтын асуудалнуудта шүүмжэлхы ёһоор, бүтэмжэтэйгөөр хандалгын оршон байдалда съезд үнгэржэ байна.

Делегадууд БКП-гэй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл, саашадаа партиин шиидхэхэ зорилгонуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, арадайнгаа ажахые бүри эршэмтэйгээр хүгжөөхэ, эрдэм болон техникын дэбжэлтэ түргэдхэхэ, агропромышленна хамжаае гүнзэгырүүлхэ, нийтын социалис харилсаа улам нарижуулан һайжаруулха шухала гэжэ тусхайлан тэмдэглэнэ. Болгариин 825 мянган коммунистнуудай түлөөлэгшэд КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые нэгэ һаналтайгаар һайшаана, совет-болгар эбдэршэгүй бата хани барисаанда, КПСС болон БКП-гэй дайшалхы нэгэдэлдэ үнэн байдагаа элирхэйлнэ.

Үдэрэй тэнгһээ хойшо съездын хүдэлмэри табан комиссида хубаагдан үргэлжэлөө. Делегадууд социально-экономическа хүгжэлтын, гадаадын политикын, эрдэм болон гэгээрэлэй, соёл болбосоролой, эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин, нийтын эмхинүүдэй ажал ябуулгын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий түрүүтэй КПСС-эй делегаци Георгий Димитровой мавзолейн, В. И. Ленинэй памятнигай дэргэдэ, Сүлөөлэгшэ — Совет Армиин хүндэлэлэй томо хүшөөгэн, Сүлөөгэй томо хүшөөгэй дэргэдэ веногуудые табиба.

КПСС-эй делегаци үдын хойно Софин «Сердика» гэжэ һүнэй комбинадта ошожо, республикын уран һайханай выставкые хараа.

(ТАСС).

ДЭЛХЭЙН ХЭБЛЭЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

БЕРЛИН. ГДР-эй газетэнүүд СЕПГ-гэй болохоёо байгаа X съездын хүндэлэлдэ зорюулан, үйлэдбэриин коллективүүдэй түйлаһан ажалай шэнэ амжалтанууд тухай бэшэнэ.

ПРАГА. Чехословакиин газетэнүүд КПЧ-гэй болохоёо байгаа XVI съездын бэлэдхэлдэ ехэ анхарал хандуулна. «Руде право» газетэ арадай ажахые түсэблэлгын гурим нарижуулан һайжаруулха нэгэдхэмэл хэмжээнүүдые бэелүүлгэдэ зорюулжа, түрүү бэшэг тунхаглаба. Эндэхи бүхы хэблэл КПЧ-гэй XVI съездэ ажалай бэлэгүүдэй бэлдэгдэжэ байһан тухай мэдээсэнэ.

ВАРШАВА. Польшын «Жолнеж вольности» гэжэ газетэ ПОРП-ын ЦК-гай 9 пленумэй дүнгүүдые шэнжэлхэ зуураа, иигэжэ бэшэнэ: Польшодо тохёолдоһон эдэ түбэгтэй үдэрнүүдтэ шэнэдхэлгын хэрэг хамгаалха тухай асуудалаар парти нэгэ һанал бодол баримтална. Общество дотор дүүргэдэг хүтэлбэрилхы үүргээ шууд хамгаална, Польшын социалис хүгжэлтын түлөө, социалис байгуулалтын дайсадтай тэмсэнэ.

ТОКИО. Японой «Нихон кэйдзай» гэжэ газетэ хоёр оронoй хоорондын худалдаа наймаан ба түлөөһэн тухай шэнэ хэлсээнэй баталагдахаяа байһантай дашарамдуулан, япон-совет экономическа харилсаанай байдал ба саашанхи арга боломжонуудые шэнжэлнэ. Япон-совет худалдаа наймаанай холбооe эдэбхитэй болгохо һайн арганууд бии гэжэ тус газетэ һанамжална.

ПАРИЖ. Сэрэгэй талаар СССР-һээ бүлюу болохо гэһэн США-гай һанаашалга бүтэхэгүй байха гэжэ Франциин «Фигаро» газетэ мэдэрнэ. Тиимэ һанаашалга бүтэхэгүй гэжэ этигэхэ үндэһэ баримта бии. Советскэ Союз хүсэнүүдэй тэнсүүриие хубилгаха ябадал тохёолдуулхагүй байха гэжэ тус газетэ бэшэнэ.

ДЕЛИ. Индиин газетэнүүд США-гай гүрэнэй секретарь А. Хейгтэй Индиһээ США-да байдаг элшэн сайдай уулзаһан тухай мэдээсэл түрүүшынгээ хуудаһануудта тунхаглаба. Тиихэдээ Пакистанда американ зэбсэгүүдые олоор үгэхэеэ байһантайнь дашарамдуулан Индиин ехээр һанаата оолоһые американ талада элшэн сайд мэдүүлбэ.

Анголодо харша мүрдэлгэ хюдалга хэдэг УНИТА гэдэг бүлэглэлэй удамарша Савимбитай США-гай гүрэнэй департаментын хүтэлбэрилэгшэдэй Мароккодо уулзаһан тухай энэ албан зургаанай түлөөлэгшын мэдээрэлгэ газетэнүүдэй анхарал татана. Анголодо эсэргүү УНИТА-гай ябуулгые үргэдхэхэ асуудалнууд уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

(ТАСС).

БАТА ХАНИ БАРИСААНАЙ БОДОТО ГЭРШЭ

УЛААН-БААТАР. Совет-монгол замбуулинай туршалгын амжалтатайгаар дүүргэлгэ арадай засагта Монгол оронoй эрдэм, техникын түргэс хүгжэлтын шэнэ шата болоно, — гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай орган «Үнэн» газетэ бэшэнэ. Эрдэм наукынгаа асари ехэ туйлалтануудые аха дүү социалис оронуудта туһа хүргэхөөр зорюулха, «Интеркосмосой» программада хабаададаг оронуудай арадай ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөлгын аша туһада, бүхы хүн түрэлтэнэй амгалан байдалай, хүгжэлтэ дэбжэлтын аша туһада хэрэглэхээр бэлэн байдагаа Советскэ Союз эли тодоор дахин харуулба.

Уласхоорондын экипаж замбуулин соогуур ниидэхэ үедөө научна шэнжэлгэнүүдэй ехэ программа дүүргэһэн, совет ба монгол мэргэжэлтэдэй бэлдэһэн элдэб янзын хори гаран туршалга хэһэн байна. Тэдэнэй гориитой хубиин монгол эрдэмтэдэй зохеоһон ба бүтээһэн приборнуудай туһаламжаар дүүргэгдэһэниинь дэмбэрэлтэй юм. Энэ хадаа совет ханинарай түгэс туһаламжын ашаар МНР-эй эрдэм наукын эршэмтэйгээр хүгжэжэ байһанай гэршэ болоно, — гэжэ «Үнэн» бэшэнэ.

ПАРЛАМЕНТАРИНАРАЙ ЭРИЛТЭ

МЕХИКЭ. Мексикэдэхи гадаадын үйлэдбэриин эзэдэй ямаршье хиналтагүй ябуулгын хэтэрэн һүжэржэ байһантай дашарамдуулан ехээр һанаата боложо байһанаа Мексикын конгрессэй бүлэг депутадууд элирхэйлбэ. Эдэнэй тарааһан мэдүүлгэ дотор иигэжэ заагдана: баруун тээхи оронуудай ашаг олзо бэдэрэгшэд эндэ газарай ехэ участогуудые худалдажа абаһан байгаа. Тиин, Акапулькын курортын райондохи эрье шадарай нилээд ехэ хубинь тэдэнэй мэдэлдэ орошоһон юм. Калифорниин хахад аралай эрье шадар гол түлэб американецуудай мэдэлэй олон гостиницанууд бодхоогдоһон байна. Ашаг олзо бэдэрдэг гадаадынхидай ябуулганuудта хиналта хэдэг болохо эрилтэ парламентаринар Мексикын правительствын урда табиба. Мексикын арад лэ оронойнгоо баялигуудай, газар дайдын гансахан бодото эзэниинь боложо шадаха, болохо ёһотой гэжэ **мэдүүлгэ дотор** тэмдэглэгдэнэ.

...баталһан «1981 — 1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэр СССР-эй экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» совет хүнүүдэй байдалай али бүхы талануудые—хэрэглэмжэ ба гэр байра, соёл ба амаралтые, ажалай эрхэ байдал ба бусад асуудалнуудые улам һайжаруулхаар хараална.

Эдэ ехэ энэ программын гүйсэдхэдэ харба зорилгонуудые хангадаабди. Арба нэгэдэхи табан жэлэй турша соо хүн бүхэндэ хүртэдэг бодото доходые 16—18 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагдана. Иимэ ургалта юрэ ажалаар түйлагдаха гээшэ. Энэнь түрүүн хэлэһэн ажалай түлөө түлэгдэхэ түлбэриин дээшэлүүлһэнэй ашаар болохо юм. Шэнэ табан жэлдэ хүдэлмэришэд ба албахадай абаха энэ түлбэри 13—16 процентээр ехэ болохо, 1985 ондо һарадаа дунда зэргээр 190—195 түхэригтэ хүрэхэ. Колхозниигуудайхи — 20—22 процентээр дээшэлхэ. Хэрэглэмжын нийтын фондһааша ажалшад олзо доход абаха. 1985 ондо энэ фонд 138 миллиард түхэригтэ хүрэхэ. Эндэ дүрбэн хүнһөө бүридэһэн нэгэ айл бүлэдэ дунда зэргээр тухайлхада 2.000 түхэриг мүнгэн хүртэхэ болоно.

Лүүгэд тухай, эхэ болоһон эхэнэрнүүд тухай манайда гаргагдадаг анхарал оролдолго гүрэн түрын шухала хэрэг байгаа, мүнөөшье байһаар. Тэдэнэй ажабайдал улам һайжаруулха хэрэгтэ шэнэ табан жэлдэ 9 миллиард үлүүтэй түхэриг һомологдоно. Наһанайнгаа амаралтада гараһан ажалай ветерануудаишье, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадагшадаишье, тэжээдэг хүнөө алдаһан гэр бүлынхиде һуудал байдал дам һайжаруулагдаха байна. Социальна хангалгада табан жэлэй турша соо гүрэн нэмэжэ 6 миллиард шахуу түхэриг һомолно.

Зүгөөр ажалшадай һуудал байдал һайжаруулха гээшэмнай имагтал мүнгэн олзо доход дээшэлүүлгээр дүүрэдэггүй ха юм. Энэ олзо доходоороо хүнүүд хэды шэнээн материальна ба оюун бодолой баялигуудые абажа шадахаб, энэнь бүришье һаа шухала байна. Тиимэһээ худалдаа наймаанда эдеэ хоол, хубиин хэрэглэмжын промышленна эд бараа ехээр гаргаха, туһаламжа хүргэлгые ехэдхэхэ гээшэ арад зоной һуудал байдал һайжаруулгын нүгөөдэ тодорхойлхы эрхэ нүхэсэлынь болоно.

Ороноо эдеэ хоолой зүйлнүүдээр бата найдамтайгаар хангаха асуудалые эрид шууд шиидхэхэ зорилгоор эдеэ хоолой тусхай программа зохеон табиха ба бэелүүлхэ шухала гэжэ мэдэрэгдээ. Эдеэ хоолой талаар хүн зоной улам түргөөр ургажа байгаа хэрэглэмжые бүрин дүүрэнээр хангахын тулада шадаал һаа, богони болзор соо бата бэхи үндэһэ һуури байгуулха гээшэ тэрэнэй гол удхань болоно.

Хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөлгэ — эдеэ хоолой программын үндэһэ һууринь мүн. Эндэ мяха болон мал ажалай бусад продуктнуудые ехээр абаха ябадалые партимнай түрүүшын ээлжээнэй зорилго гэжэ тооложо. Эдэ продуктнуудай дуталдаһан дээрэһээ мүнөө тэдээгээр хангаха хэрэгтэ илангаяа эли бодо таһалдал үзэгдэнэ. 1985 ондо мяха абалгые жэлдээ адагай захынь 18,2 миллион тоннодо хүргэхэ гэжэ хараалагданхай. Мүнөө байһан хэм хэмжээндэ 3 миллион үлүүтэй тонно мяхан нэмээгдэхэ болоно. Тэрэшэлэн һү, үндэгэ, овощ, үрэ жэмэс абалга нилээд ехэдхэгдэхэ. Хүн бүхэн дээрэ тооложо гаргабал, бүхы дээрээ хүдөө ажахын продукциин ургалта арбадахи табан жэлэйхидэ орходоо хоёр дахин ехэ болохо жэшээтэй.

КПСС-эй XXVI съезд арад зоной хэрэглэдэг эд бараа үйлэдбэрилхэ талааршье дааман ехэ хүдэлмэриин программа хараалаа. Жэшээлхэдэ, бүд — 19 процент, трикотаж — 27 процент ехээр нэхэхэ, арһан гутал — 11,5 процент ехээр оехо гэжэ хараалагданхай. Эд бараанай ассортимент үргэдхэлгэдэ ба шэнэлэлгэдэ, тэрэнэй шанар һайжаруулгада, шэнэ, мүнөө үеын тоенсор түхэлгэй бод, үнэгүй һайн продукци ехээр наймаалалгада онсо удха шанар олгогдоно. Тиихэ зуураа эдеэ хоолой болон эдеэ хоолдо хабаагүй гол зүйлнүүдтэ тогтоогдоһон гүрэнэй розничнo сэнгүүд тогтууритай байха гэһэн харап шугам тэрэ хэбээрээ үлэнэ.

Арадай ажахые улам саашадань тогтууритайгаар, урагшань дабшуулан хүгжөөлгэнэй үндэһөөр лэ совет хүнүүдэй һуудал байдалые дам һайжаруулха гэһэн гуримтой ехэ, олон талатай программын бэелүүлэгдэхэ байһаниинь яһалашье ойлгосотой. Юрэдэхи, арбадахи табан жэлнүүдэйхидэл мэтэ, эндэ партимнай гол анхаралаа ашаг үрэдэ хандуулна.

Экономическа юрын лэ ойлгосо бии гээшэ: үйлэдбэриин ашаг үрын ехэ байха бүри арад зоной һуудал байдалые һайжаруулгада зорюулагдадаг национальна доходой хубиие ехэдхэжэ байгаад, арадай ажахые улам дэбжээхын тулада таатай зохид арга боломжо байгуулагдадаг юм. Ушар иимэһээ «...экономическа политикын гол удхань юуб гэхэдэ, жиирэй, тон юрын гэжэ һанагдадаг хэрэг — нийтын баялигта эзэн ёһоор хандаха, мүн манайда бии байгаа бүхы юумые гүйсэд дүүрэнээр, таарамжатай зүгөөр хэрэглэжэ шадаха хэрэг болоно. Энэ хэрэгтэ ажалша коллективүүдэй эдэбхи үүсхэл, партийно-олоной хүдэлмэри зорюулагдаха ёһотой. Энэ хэрэгтэ техническэ политикашье, капитальна һомололгын политикашье, түсэблэлгын, тоосоото үрэ дүнгүүдэй гуримшье зорюулагдаха ёһотой... Экономико гээшэмнай алмалта арьбалалтатай байха ёһотой — иимэл даа үе сагаймнай эрилтэ», — гэжэ съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглээ бэлэй.

Мүнөө үеын шатада, үйлэдбэриин ашаг үрын түлөө тэмсэлэй эрхэ байдалда ажалай журам бэхижүүлхэ, харюусалгаяа мэдэрдэг байлгые бүгэдэндэ ба хүн бүхэндэ бүридүүлэн хүмүүжүүлхэ, ажал хэрэгэй шанарта бэшэ, харин хэм хэмжээндэ гол анхаралаа хандуулдаг байха үедэ бии болоһон гурим заншалнуудые дабан гараха асуудалнууд анхабтар шухала удха шанартай болоно. Арад зоной һуудал байдал дам саашадань һайжаруулгын аша туһада байгуулагдаһан ажаллалгын ба ажабайдалай шэнэ эрхэ нүхэсэл, ажалаа эрхилэлгын шэнэ арга методууд, хүгжэлтын гол түлэб эршэмтэй арга замда оролго хадаа нийтын үйлэдбэриин али бүхы участогуудта, залан хүтэлэлгын али бүхы шатануудта муугаар хүдэлхэ ябадалые усадхамаар тиимэ сэдьхэл бодолтой, тиимэ харюусалгатай байха эрилтэ табина.

Совет хүнүүдэй зохёохы ажал — оронoимнай хүсэ шадалай, тэрэнэй урагшаа дабшан хүгжэлтын шиидхэхы ба гансахан лэ эшэ үндэһэн мүн.

КПСС-эй XXVI съездын дэбжүүлһэн экономическа политика, үргэн ехэ социальна программа арад зоной гол аша туһатай таарална. Энэ хадаа тэдэнэй хаба хүсэтэй, оршон мандаха байһанай, хараалагдаһан бүхы юумэнэй амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ байһанай гэршэ баримта мүн.

Л. БУЛОЧНИКОВА,
экономическа эрдэмэй доктор, профессор.

Цырен-Дулма ДОНДОКОВА

ПАРТИИМНАЙ СЪЕЗД

Түб хото Москва тээшээ
Түрэл оромнай элшээрээ даллан,
Түүхэтэ үдэрөө эхилбэ.

Үглөө эртэ,
Үндэр Кремль.
Хурса Улаан туг
Хуудам тэнгэрние һамаран хиидэнэ.
Хүлеэһэн үдэр,
Хүндэтэ үдэр,
Хүрөөд ерэбэ.

Хүшэгөө һэхэбэ
февралиин 23.

Этигэмжэтэ түлөөлэгшэд субана,
Эдэнние съездын ордон угтана.

Хорин зургаадахи съезд—
Хоридугаар зуун жэлээр уригдаба.

Совет хүнэй хуби заяан—
Соробхимо габьяагай бадараан

Түүхэтэ элидхэл соо оронхой,
Түбиин анхарал болонхой.

Шэнэ үеын хүнүүдэй
Сэдьхэл «юртэмсэнь» эндэ,

Шэрээлгэ шэжэмынь эндэ,
Тарян ургасань эндэ,

Табан хушуун малынь эндэ,
Айл бүлэнш эндэ,
Ажал, амидаралынш эндэ—
Баран, баран элидхэл соо,
Баранда ойрохон зосоо.
Асари ехэ ордон
Альгаа ташан зогсон,
Хүлеэн абаһаниинь — энэ лэ,
Хүнэй нэрэ зэдэлбэ лэ!
Энэ үедэ дэлхэй
Элшэтүүлжэл байба гэрэлээ.
Дайнда дуратан хабжаганалдана,
Даряа дабһалан аржаганалдана,
Номгон далай номгон бэшэ,
Нойрыень таһална һүйдхэгшэ.
Һүйдхэгшэ «акуланууд» үйрөөтэй,
Хүйтэн дайн гээд үймөөтэй,
Хүйтэнэйтнай хажуугаар
Хүдэлмэримнай бусална халуугаар.
Хараха дуратан, харагты,
Хабсагай нүхэлхыемнай харагты.
БАМ-най баһал һонирхомоор,
Баатарнуудтаймнай эндэ золгомоор.
Баран эдэ элидхэл соо,
Баранда хадуугдаа зосоо.
«Эрэ бэеэ шалгахаа,
Эрхим лэ ябагдаа», —гэжэ
Элидхэл шагнан уяран,
Ерээдүй руу зам татагшадай нэгэн —
Вячеслав Аксёнов сэдьхэн,
«БАМ-тнай энэб» гэн алдана,
Баһа дурдуулһандаа маһарна.
Элидхэлшье эгээн ехэ зам,
Эрьесэтэ дэлхэйн амгаланай түлөө зам!
1981 оной февралиин 20.

ҺҮРӨӨТЭЙШЬЕ, АМГАЛАНШЬЕ ОГТОРГОЙДО

СССР-эй сэрэгэй габьяата летчик, Советскэ Союзай Герой, авиацийн генерал-полковник В. В. РЕШЕТНИКОВТЭЙ хөөрэлдөөн

Решетниковтэнэй гэртэ ороходоо номуудай элбэг олон байхые абаһаар лэ обеёрбоб. Шкафууд, стеллаж, тагууд бүхы гэр байрыень эзэлнэ хаш гэхээр һэн. Тоһон шэрээр зурагдаһан летчигуудай портредүүд, фронтдо абхуулагдаһан фото-зурагууд, урдань гэрэй эзэнэй жолоододог байһан самолёдуудай уран гоё дүрсэнүүд анхарал татаадхина.

Хорёод жэлэй саана манай орондо нэмэлтэ түлишэ абангүй эгээл холын зайда ниидэлгэ хэгдэһэн юм. Тиихэдэ энэнь тон үндэр түйлалта байбашье, хэблэлдэ соморхоноор дурдагдаа бэлэй. Гансал дүнгүүдынь. Амжалта түйлагшадай нэрэнүүдыньшье мэдээсэгдээгүй һэн. Тэрэ ниидэлгэдэ гол экипаж хүтэлбэрилһэн хүндэ — СССР-эй сэрэгэй габьяата лётчик, Советскэ Союзай Герой авиациин генерал-полковник В. В. Решетниковтэ би мүнөө ерэбэб.

Хэды сүлөөгүй байбашье, Василий Васильевич намтай хөөрэлдэхэ саг олобо. Теэд хөөрэлдөөгөө авиациһаашье эхилээгүймнай тэрэ һэн. «Илья Глазунов» гэжэ ном һонирхон хаража байхыем обеёроод, гэрэй хүндэмүүшэ эзэн совет уран зураашадай һүүлшын, шэнэ бүтээлнүүд тухай гүнзэгы мэдэсэтэйгээр хөөрэжэ эхилбэ. Илья Глазунов, Александр Шилов, Юрий Ракша... Тэдэнэй бүтээл зураг бүхэн тушаань тэрэ онсо, тон өөрын һанамжатай. Василий Васильевич уран һайханай нэгэшье выставкэ алгасангүй харахые оролдодог юм.

Тииһээршье стол дээрэ И. Е. Репин, И. И. Левитан, В. А. Серов тухай номууд, ород болон совет элитэ уран зураашадай бүтээлнүүдэй буулгабаринуудтай альбомууд, бусадшье һонирхолтой номууд бии болобо. Фронтдохи заншалаараа стулейнгаа түшэлгэдэ генеральска мундираа үлгөөд байгаагүй һаань, нэхэмэл самса үмдөөд, намтай хөөрэлдэжэ һууһан хүн авиатор бэшэ, харин искусство шэнжэлэгшэ гэжэ һанахаар һэн.

— Энэ танай сэдьхэлээ ханаадаг шуналтнай болоно гээшэ гү! — гэжэ асуубаб.

— Иимэшье «нүгэлтэй» байгаа юм бэээб», — гэжэ генерал энеэбхилнэ. — Уран зурагта, театрта, хүгжэмдэ сэдьхэлээ үгэнхэйб, номуудта илангаяа дуратай хүм. Бүхы сүлөөтэй сагаа номуудые онгиргожо, һэхэжэ, дуратай зохёолнуудайнгаа хэһэгүүдые дахин дахин дабтан уншадагби. Теэд тудаһан лэ номуудые суглуулдаггүйб. Харин хэрэгтэй, һонирхолтой гэжэ һанаһан номоо он жэлээрээ бэдэрхэш. Юрэдөө, Москвагай номой, хуушан ном худалдадаг бүхы магазинуудай адресуудые мэдэхэ байхаб.

— Танда онсо дуратайгаар һанагдадаг ном бии гээшэ гү!

— Биил ааб даа, Маяковскиин энэхэн боти, — гээд үшөө дайнай урда хэблэгдэһэн «олон лэ юумэ үзэһэн» ном Василий Васильевич һарбайба. — Энэ намтай фронтовой бүхы аэродромуудта ябалсаһан. Маяковскиие хүн бүхэн абаһаар ойлгожо дурладаггүй. Теэд бии ойлгохыень нүхэдтөө идхадаг бэшэ һэм, миин лэ өөрынгөө дураар уншадаг байгааб. Удаань нүхэдни уншахыемни гуйдаг болоо аҡша һэн.

Хөөрэлдөөмнай һөөргөө уран зурагуудта тэхэрибэ.

— Уран зурагта дуратай ушарни уг гарбалһаамни һабагшатай гээшэ хаш. — гэжэ мэдэрхэ зуураа Василий Васильевич ханада үлгөөтэй байһан багахан бүтээл заажа: «Тухайлна гүт? «Каникулда ерэбэб!» («Прибыл на каникулы!») гэһэн зурагай эскизүүдэйнь нэгэн» — гэжэ омогорхон һагад хэлэбэ.

Бишье абаһаар ойлгоо ааб зэб даа. Эдир суворовецой хубсаһатай аша хүбүүнэйнгээ «Каникулдаа ерэбэб!» гэһэн «элидхэлые» нюдэндөө шэлтэй, һаглагархан һахалтай үбгэнэй сэрэгэй гуримаар сонosон байдагые һанаадхибаб... СССР-эй арадай уран зураашa, мүнөө Уран зурагай академиин вице-президент Фёдор Павлович Решетниковэй мэдээжэ бүтээл. Мүн тэрэнэй бусад «Баһа хоёр абаба гүш?» («Опять двойка»), «Эб найрамдалай түлөө» («За мир») гэһэн зурагуудые һанаандаа оруулбаб.

— Федор Павлович — минии абгамни юм, — гээд Василий Васильевич, залуу летчигой портрет тээшэ эрьежэ: —Дүшэн жэлэй саана намайе иимээр зураа һэн. Подполковнигой погонуудтай байхадамни, абгамни намайгаа гурба хахад час соо зураадхиһан юм. Тиихэдэ дайнай мэтэрхэн лэ һүүлээр Москвада ябууд байгаад гараһан байгааб...

Ф. П. Решетниковэй намтар уран зураашын намтар боложо, 1932 ондо «Сибиряков» ледоколоор аяншалгаһаа эхилһэн гэжэ бултанда мэдээжэ бэшэл байгаа ёһотой. Удаань «Челюскин» дээрэ аяншалаа. Тиихэдэ Фёдор Павлович «Мүльһэтэ далайн крокодил», «Мүльһэн дундуур хосорон һалахагүйбди!» гэһэн ханын газетэнүүдые гаргалгада хабаададаг байһан. Пароход дээрэ, удаань мүльһэн дээрэ зураһан дүшэ гаран зурагуудаарнь «Челюскинэй» баатаршалга» гэһэн выставкэ эмхидхэгдэһэн байгаа.

Имагтал энэ хүнине О. Ю. Шмидт «Бидэнэй дундахи шэжэр алтан» гэжэ ганса зурагуудайнь түлөө бэшэ, харин эгэршэгүй зоригтой, ошотомо хурса шог ёгто зантай байһанайнь түлөө нэрлэһэн ёһотой.

Летчик В. В. Решетников харин һүүлдэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ шалгарһан юм. Холын зайда ниидэдэг ИЛ-4 түхэлэй бомбардировщигоор гурбан зуу гаран ниидэлгэ хэжэ, Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө.

— Уг гарбалтанайнгаа мэргэжэл дагаагүй хүн гээшэлби даа, — гээд Василий Васильевич миһэрнэ. — Манай бүлэдэ уран зураашын мэргэжэл үгһөө гэжэ хэлэхээр. Минии эсэгэ, Федя абгын аха, мэргэжэлтэнһээ дутуугүйгөөр зурагша һэн. Үбгэ эсэгэнэрнай бурханай дүрэ зурадаг байһан гэхэ. Павел Иванович Решетников, үбгэн эсэгэмни бэлиг шадабаридаа Бунаковһоо һураһан юм гээд абгамни батамжалдаг. Тиихэдэ Бунаков Чугуев хотодо агууехэ Репинтэй суг хүдэлдэг байгаа.

— Юундэ иигэжэ уг гарбалайнгаа мэргэжэлдэ «урбаһан». болоно гээшэбиб гэхэдэ гү? — гэжэ генерал асуугаад, ажабайдалда түргэн орохоёо тон яараһан хүн гээшэ бэээб. Наймадахи класс дүүргэһээр лэ рабфагай һүүлшын курсда ороо һэм. Тэндэ намайе комсомолой гэшүүндэ абаа бэлэй. Һуралсалаа дүүргэмсээрээ, комсомолой уряагаар пилодуудай сэрэгэй һургуулида оробоб. 1936 ондо ниидэжэ эхилээ һэм...

— Л. В. Мальцевтай хамта гү! Хүбүүндэнь тэрэнэй фото-зурагуудые эльгээгээ һэн бэзэт! Энээн тухай һаяхан «Правда» бэшээ һэн. — Тиимэл даа, Леня Мальцевтай эхилээ һэмди, — гээд хөөрэлдэжэ байһан нүхэрни хүндөөр һанаагаа алдаба. — Теэд сэрэгэй-авиационно һургуули дүүргэһэнэй һүүлдэ харгы замуудай һалаатаа һэн. Тэрэмни летчик-истребитель боложо, намайе бомбардировочно авиацида эльгээһэн юм. Тииһээршье дайн эхилжэ, бэшэг абалсахаа болёо бэлэйбди. Нүхэрэйнгөө баатараар наһа бараһые дуулаһан аад, гэр бүлэтэй болоһыень мэдэдэггүй байгааб. Бүри далаад онуудай эсэс болотор тэрэнэй хүбүүн бии юм гэжэ мэдээгүй ябааб.

Хоёр жэлэй саана генерал Решетников комсомол эдир наһанайнгаа нүхэрэй хүдөөлүүлэгдэһэн газарые олохо гэжэ шиидэбэ. Тэрэнэй гүйлтаар агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй кадрнуудай захиргаанда эскадрилиин командирай туһалагша байһан лейтенант Л. В. Мальцевай һураг олдоо һэн. Тоо бүридхэлэйнь карточка дотор үшөө 1941 ондо 126-дахи авиационно добтолгын полкдо «Агаарай байлдаанда алуулба. Гомельско областиин Прибытки гэжэ һууринай захада хүдөөлүүлэгдэбэ» гэһэн мүрнүүд бэшэгдэһэн байба бшуу. Тус карточка доторнь лейтенант Улаан Одоной орденоор шагнагдаба гэһэн тэмдэглэл хэгдэнхэй байгаа һэн.

Мальцевай хүүрыень оложо, дээрэнь хүшөө табяа. Гадна һүүлшын байлдаанай болоһые тобшо тодорхойгоор мэдэжэ абабад. Дайсанай самолёдуудай аэродромдо добтолгые сараха зорилготойгоор Леонид баатар зоригтойгоор гансаараа байлдаанда ороо. Дайсанай нэгэ самолёт, удаань хоёрдохиинь бута сохибо, нүгөө самолёдуудай бомбоёо хаяха харата хэрэгтэнь һаад хэһэн байба. Теэд дайсанай аадар бороо шэнгеэр хиидэһэн һомонууд эрэлхэг летчигые хүндөөр шархатуулһан байгаа хаш. Тиигэбэ ябабашье, лейтенант самолёдоо газарта буулгажа үрдиһэн байгаа...

— Лёниин тоо бүридхэлэй карточка харахадаа, «гэр бүлынь байдал» гэһэн хүсэнэгтэ анхаралаа хандуулбаб, — гэжэ генерал хөөрэнэ. — «Гэрлээгүй» гэжэ үгэнь зурагданхай, Оренбург хотодо ажаһуудаг Березина Елизавета Алексеевнагай нэрэ бэшээтэй байгаа. Тиихэдээ Лёнимни гэрлэһэн байгаа гэжэ ойлгобоб. Теэд һамганиинь хаана гээшэб? Хэр байдаг юм ааб? Хэды жэл үнгэрбэ гээшэб даа. Тэрэ дороо Оренбургын горвоенкомадта асуулта эльгээбэб. Харюу түргэхэн ерэбэ. Е. А. Березина 1973 ондо наһа баранхай гэжэ военком мэдээсэбэ. Харин тэрэ адресаарнь тэрэнэй хүбүүн Леонид Леонидович Мальцев гэр бүлэтэйгөө ажаһуудаг байба.

Тэрэ гэһээр лэ Василий Васильевич нүхэрэйнгөө хүбүүндэ бэшэжэ, эсэгынь хүдөөлүүлэгдэһэн газар нютаг тухай, тэрэнэй һүүлшын байлдаан тухай хөөрэжэ, конверт соо эсэгынь фото-зурагуудые эльгээбэ. Агууехэ Илалтын 35 жэлэй ойн урдахана Леонид Леонидович гэр бүлэтэйгөө Москва ерээ һэн. Генералай туһаламжаар эсэгынгээ хүүр дээрэ ошоо, агаарай мүнөө үеын сэрэгшэдтэй уулзаа.

— Үнгэрэгшэшье зун Леонид бидэндэ айлшалаа һэн, гансаараа бэшэ, бүхэли автобусоороо айлшалаа, тэрэмнай жолоошон юм. Энэ бэшэгыень уншыт.

«Хүндэтэ Василий Васильевич, амар мэндэ! Үни удаан сагта бэшээгүй байһандам хүлисыт. Сэхыень хэлэхэдэ, бэшэг бэшэхэнь намда ехэл хүшэр хүндэ шэнгеэр һанагдаха юм. Москваһаа бусаһаар сүлөөмнишье болоогүй. Һаяхан — 1980 оной ноябриин 26-да, минии ажабайдалда тон шухала үйлэ хэрэг болоо. Ажалай Алдар Солын III шатын орденоор шагнагдабаб. Олимпиадын XXII нааданууды үнгэргэлгэдэ онсо шалгарһанай түлөө шагнагдагшадай тоодо оролсоһон байбаб. Энээн тухай бэшэхэншье аягүй юм гү, теэд энэ баяраа Тантайгаа, бидэндэ эгээ хүндэтэй, эгээ дүтын хүнтэйгөө хубаалдаха дурам хүрэнэ. Гэртээ бултадаа һайнуудбди. Валентин һурана. Татьянамнай ажаллана. Тэдэнэр Таанадта тон ехэ мэндэ хүргэнэ. Бидэ бүгэдэ Танда бэеын элүүрые, энхэ жаргалые хүсэнэбди. Мальцевтан».

Бэшэг уншаһаар байтарни, Василий Васильевич номуудаа түргэн хуряагаад, шадамараар стол дээрэ эдеэ табиба.

— Наталья Анатольевна мүнөө гэртээ үгы. — гэжэ һамган тухайгаа хөөрэнэ. — Аша хүбүүгээ эрьежэ үзэхэеэ хүбүүндээ ошонхой. Александрнай майор-инженер болонхой, Димкэнь дүрбэтэй юм.

Генерал столоо үшөө дахин эрьен тойруулжа хараад, хүндэмүүшээр гараа дэлгэн:

— Һуужа, эдеэ бариит. Сэрэгэйхеэр ябууд дунда. Гахайн өөхэн Буряадһаа. Энэ мяха болон хушын һамар намда 44 ондо минии ниидэжэ һургаһан Володя Петров эльгээгээ.

Василий Васильевич конверт сооһоо хоёр фото-зураг гаргажа, намда һарбайба. Нэгэ дээрэнь — шлемофон үмдэһэн залуухан летчик, нүгөөдэнь — «Лётчик хүбүүндэ Петров Ермолай Логвинович эсэгэһээнь» гэжэ бэшэгдэһэн мүрнүүдтэй ИЛ-4 түхэлэй самолёдой зураг абхуулагданхай байба.

— Энэ хадаа ганса хүнэй мүнгэн зөөрэзр бүтээгдэһэн иимэ түхэлэй гансахан лэ машина байха гэжэ этигэнхэйб, — гэжэ генерал хөөрэнэ. — Евгений Логвинович колхозой түрүүлэгшэ байгаа. Дайнай үедэ тэрэ Сталинда телеграммаар хандажа, Бэшүүр тосхонойхид дайшалхы самолёдуудые байгуулгада 450.000 түхэриг суглуулаа гэжэ мэдээсээ. Харин Петров —эсэгэ өөрөө 50.000 түхэриг оруулжа, энэ мүнгөөр бомбардировщик бүтээжэ Владимир хүбүүндэнь үгэхые гуйһан байгаа. Харюу гай телеграмма үгэхэдөө, Улаан Арми тухайгаа энхэрэжэ, оролдожо байдагайнь түлөө Сталин колхознигуудта баяр баясхалан хүргөөд, хүсэлгын гүйлта бэелүүлэгдэхэ байха гэжэ мэдээсэһэн юм... Энэ машинаарнь лэ Владимир түрүүшээр үдэрэй, удаань һүниин ниидэлгэнүүдые хүүдэг һэм. Байлдаануудта Володя дайнай дүүрэтэр хабаадаа, Бреслау, Кенигсберг, Данциг, Пиллау, Берлин хотонуудай сэрэгэй объектнүүдые бомбододог байһан. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай I шатын орденоор, олон медальнуудаар шагнагданхай юм. Илалтын үдэрэй һүүлээр түрэл Бэшүүрээ бусаһан, зүгөөр сугтаа дайлалдаһан нүхэдтэйгөө харилсаагаа алдадаггүй. Холын зайда ниидэдэг байһан авиациин ветерануудай Москвада болодог заншалта уулзалгануудта ерэжэ баадалсадаг. Тиимэл даа. Фронтдо мүндэлһэн хани барисааһаа нангин юун байха хаб!...

Генерал үни удаан дуугай һууба. Ухаандань олон ондоо бодолнууд түрэнэ хэбэртэй. — Ветерануудай зэргэ үсөөрһөөр һиирэгтэнэ, — гээд үйдхартайшагаар дуугарба. —Полкнууд болон дивизинүүдтэ дайнда хабаадагшад мүнөө үгы тоотой. Эхэ оронойнгоо амгалан байдал сахигшадай зэргэдэ мүнөө Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай геройнуудай хүбүүд болон ашанар жагсанхай. Эсэгэнэрэйнь, гэн эсэгэнэрэйнь хуби заяанда тудалдаһан хатуу шэрүүн шалгалта тэдэнэр гарахагүй. Тиигэбэшье тэдэнэр манай армиин, манай арадай баатарлиг заншалнуудта үнэн сэхэ», — гэжэ партиин XXVI съезд дээрэ Леонид Ильич Брежнев хэлээ һэн. Тон зүбөөр хэлэгдээ. Тиимэ байха байнашье, байхашье. Урдын үенүүдэйнгээ дайшалхы заншалнуудые сахижа, бадхан баяжуулжа байха үетэнэй оронии хэншье, юугээшье диилэхэгүй.

Хөөрэлдөө Анатолий Хоробрых үнгэргэбэ («Советская Россия» газетэһээ)

ЭЛЬБЭШЭ АРТИСТТАЙ УУЛЗАЛГА

Манай түрэл буряад нютагта онсо өөрын маягтай, бэлиг шадабаритай олон артистнар бии гээшэ. Гэбэшье бүхы артистнарай дундаһаа Владимир Цыренжаповай илгарһан ябадал хадаа, тэрэнэй ехэ шухаг мэргэжэлтэй байһантай холбоотой юм.

Иллюзионист мэргэжэлтэй В. Цыренжаповые манай республикын олохон нютагуудта мэдэхэ гэхэдэ, буруу болохогүй гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, артист саг үргэлжэ гастрольдо ябана. Тэрэнэй ябаагүй район гэжэ үргэн Буряад орон соомнай үгы бшуу.

В. Цыренжапов 18 жэлэй туршада Буряадай филармонидо хүдэлжэ байхадаа, үдэрһөө үдэртэ, концертһээ концертдэ өөрынгөө бэлиг шадабари нарижуулхын хойноһоо оролдоно. Оюун бэлиг, шадабари гансал ажал, эсэшэ сусашагүй оролдолго асардаг гэжэ артист хөөрэдэг. Теэд оролдолго миин һаладаггүй гэжэ хэндэшье мэдээжэ. Нёдондо жэл СССР-эй Соёлой министерствын шиидхэбэреэр артист В. Цыренжаповта дээдэ категориин иллюзионист гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо бэлэй.

В. Цыренжапов эльбэ харуулдаг артист гэжэ мэдээжэ. Теэд тэрэние М. Н. Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумдэ һураһан юм гэжэ үсөөн хүн мэдэхэ. Түрэл техникумтээ хани барисаагаа артист таһалдаггүй. Тиимэһээ һаяхан артист түрэл техникумдээ урюулжа, өөрынгөө бэлиг шадабари харуулһан байна.

Хамта хоёр зуу шахуу һурагшанар болон студентнэр В. Цыренжаповые ехэ халуунаар угтаба. Тэрэнэй харуулһан номер бүхэнэй удаа альга ташалган нэрьежэ байгаа.

Концертын һүүлээр артист В. Цыренжапов хэдэн олон асуудалда харюусаһан байна.

Техникумэй багша А. А. Цыцилева харгашадай болон багшанарай зүгһөө айлшандаа баяр баясхалан хүргэжэ, артистын зохёохы ажалда шэнэ амжалтануудые хүсэһэн, гастрольдо ябадаг харгыдань шэнэ хото городуудые юрөөһэн байна.

А. ПЕТРУНИН.

МОНГОЛ ҺУРАГШАД

Хяагтын Сүхэ-Баатарай нэрэмжэтэ гурбадахи интернат-һургуулиин һурагшадта Монголой Сүхэ-Баатар хотын һурагшад эндэ һаяхан айлшаар ерэбэ. Нэн түрүүн «Һонирхолтой уулзалгануудай клубай» зүблөөн боложо, монгол айлшадай һонирхолтой хоорөо үхибүүд шагнаба. Удаань айлшад Хяагтын түүхын болон Сүхэ-Баатарай музей харабад.

Айлшадай бүлэгтэй баскетбольно команда ерэлсэһэн байгаа. Тэдэнэр интернат-һургуулиин баскетбольно командатай нүхэд ёһоной уулзалга хэбэд. Мүн математическа олимпиада үнгэргэгдэбэ. Энэ олимпиадада Сүхэ-Баатар хотын дунда һургуулиин арбадахи классай һурагша Отгонтуяа эрхимлэжэ гараһан байна.

Интернат-һургуулиин һурагшад хүндэтэ айлшадтаа үдэшэлэн ехэ концерт харуулаа. Теэд дууша арадай үри һадаһад ирагуу хүгжэмэй зэдэлхэдэ, бэеэ барижа шадабагүй. Тиигэжэ нүхэсэдэг хоёр һургуулиин һурагшадай хамтын концертээр энэ уулзалга түгэсэһэн байна.

Монгол айлшадые абажа ябаһан багша Доржидава хэлэхэдээ, энэ уулзалга Монголой революционно партиин болохоёо байгаа съездэ ба Монголой түрүүшын съездын болоһоор 60 жэлэй ойдо зорюулагдана гэһэн байна.

Н. ЯРОСЛАВСКИЙ.

„СЕЛЬСКАЯ ЖИЗНЬ" ГАЗЕТЫН ШАНДА ХҮРТЭХЫН ТҮЛӨӨ УЛАСХООРОНДЫН МҮРЫСӨӨН

ЭДЭБХИ БА ЭРШЭ— ИЛАЛТЫН ГЭРШЭ

«Сельская жизнь» газетын шанда хүртэхын түлөө дүрэ буляалдалгын барилдаагаар уласхоорондын мүрысөөн үргэжэлдэр «Труд» бүлгэмэй Спортын байшан соо баярай оршон байдалда нээгдэбэ. Монголой, Румыниин, СССР-эй суглуулагдамал командануудай гэшүүд, мүн ороной хүдөөгэй барилдаашад, «Урожай» бүлгэмэй Россин соведэй, Буряадай АССР-эй бэлигтэй бэрхэ спортсменүүд табадахяа үнгэргэгдэжэ байһан энэ заншалта мүрысөөндэ хабаадана. Хамтадаа 117 барилдаашад хүндэтэ шанда хүртэхын түлөө хабаяа туршана.

Владимир Джанибеков, МНР-эй эрхэтэн Жугдэрдэмидийн Гуррагча гэгшэдһээ бүридэһэн уласхоорондын экипажай «Интеркосмос» гэдэг программаар замбуулинай дайда соогуур амжалтатайгаар ниидэһэнтэйнь дашарамдуулан, суглараагшад Монголой барилдаашадые халуунаар амаршалаа.

Эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, профсоюзуудай областной Соведэй түрүүлэгшэ А. Д. Чукаев мүрысөө нээлгэ дээрэ хэлэһэн үгынгөө түгэсхэлдэ иигэжэ мэдүүлбэ:

— Манай ниислэл хотодо үнгэргэгдэдэг заншалта мүрысөөн таанадта бултандатнай аза талаантай байг лэ. Буряад ороной барилдаанай хибэс таанадта ехэ спортдо дамжан орохо дардам харгы болог лэ!

Удаань «Урожай» бүлгэмэй Россин соведэй түрүүлэгшын орлогшо, РСФСР-эй габьяата тренер, уласхоорондын категориин судья П. М. Токмаков (Москва), Буряадай АССР-эй физкультура ба спортын комитедэй түрүүлэгшэ, уласхоорондын классай спортын мастер Г. Н. Манжуев мүрысөөндэ хабаадагшадые, суглараагшадые халуунаар амаршалһан байна.

Командануудые шефтээ абаһан Улаан-Үдын предприятинуудай комсомолой организацинуудай түлөөлэгшэд барилдаашадта, судьянарта дурасхаалта бэлэгүүдые барюулба. Энэ заншалта мүрысөөн Барилдаанай уласхоорондын федерациин (ФИЛА) тусхай календарьта оруулагданхай. Эндэ уласхоорондын классай спортын мастерай норматив дүүргэхын тула табан ороной спортсменүүд хабаадаха зэргэтэй. Тиин саашадаа эды ороной гаһар хүсэтэй барилдаашадай хабаадажа, эгээл бэлигтэй бэрхэ спортсменүүдтэ иимэ үндэр нэрэ зэргын олгогдодог болохо байһандань найданабди.

Түрүүшын үдэр барилдаанай хоёр хибэс дээрэ шанга тэмсэл болобо. Манай республикын командаһаа эгээл хүнгэн шэгнүүртэ, спортын мастер Б. Дашинамжилов, Б. Дашибальжиров гэгшэд илангаяа эдэбхитэй һайнаар барилдаа. Зүүн Сибириин технологическа институдай студент Буянто Дашибальжиров спортын мастерта кандидат спортын мастер Лубсан Айсуевтай тулалдахадаа, яаха аргагүй бүлюу байжа, шухала илалта түйлаба. Удаадахи дүхэригтэ РСФСР-эй арадуудай Спартакиадын чемпион В. Гоголевтой (Яхадай АССР) уулзаха юм. Эндэ илажа гарабал, СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэхэ арга олохо.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ спортын мастернууд В. Балданов, М. Цыдыпов, В. Цэдашиев, Ю. Матхонов, Н. Бураев, Г. Махутов гэгшэд хэдэ хэдэн уулзалгануудта илажа гараһан байна. В. Цэдашиев РСФСР-эй бэрхэ барилдаашадай нэгэн А. Константиновые (Яхадай АССР) тоггоон торгонгүй шүүжэрхёо. 68 килограммай шэгнүүртэ манай республика дотор бэрхэ барилдаашад олон. Юрий Матхонов һүүлэй үедэ эдэнэй дундаһаа онсо шалгардаг боложо байнхай. Энэшье удаада тэрэ Баяр Цыренгармаевые 7:4 тоотойгоор илажа, түгэсхэлэй мүрысөөндэ гарахын тула шухала алхам хэбэ. Сэхыень хэлэхэдэ, Баяр урда тээхэнэнь ороной чемпионатда нэгэнтэ бэшэ шанда хүртэһэн М. Надырбековые (Алма-Ата) «бүдэрүүлээ» һэн гээд тэмдэглэлтэй.

74 килограммай шэгнүүртэ алдар суутай олохон спортсменүүд сугларанхай. Залуушуулай дундаһаа Европын чемпион уласхоорондын классай спортын мастер Т. Магомадов (Ростов) бар хүсэтэй, гоё һайхан арга дүрэтэй байһанаа харуулна. Тэрэ хоёр илалта түйлажа, түгэсхэлэй мүрысөөнэй дүрбэнэй нэгэ хубида гараба. «Монголой абарга бүхэ» гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ таба дахин хүртэһэн Дарийн Дамдингийн хүбүүн — Баяраа һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ амжалта түйлаа. Залуу барилдаашан энэ үдэр спортын мастер К. Балдаевые шүүжэ, сугларагшадай зүгһөө альга ташалгаар угтагдаһан байна.

Монголой командаһаа уласхоорондын классай спортын мастернууд: 1978 ондо дэлхэйн чемпионатда дүрбэдэхи һуури эзэлһэн Лувсанзундуйгийн Нямаа, залуушуулай дундаһаа дэлхэйн чемпион Адуучийн Баатархуу, спортын мастер Нямийн Жаргалсайхан болон бусад һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа.

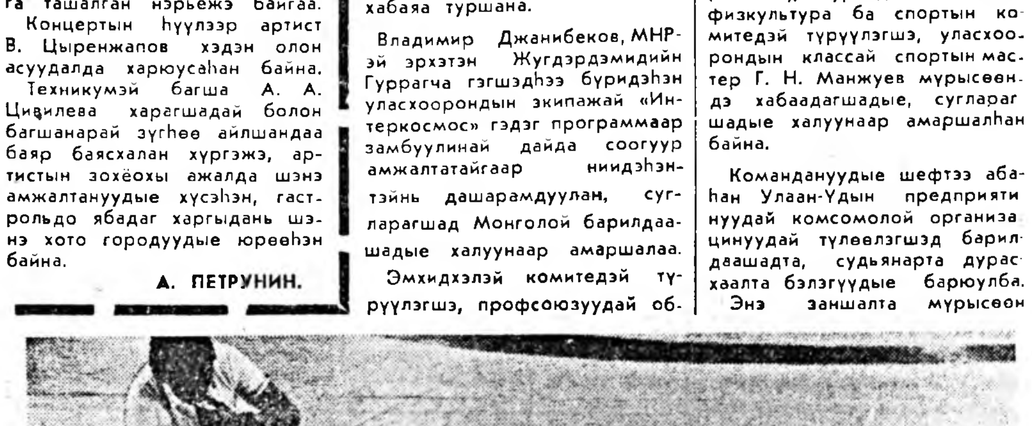
—Манай команда гол түлэб залуушуулһаа бүридэнэ. Бидэ һургаал абажа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ зорилготойгоор ерээбди. Ушарынь гэхэдэ, танай республикын ниислэл хотодо үнгэргэгдэдэг мүрысөөн бэрхэ бэрхэ олон барилдаашадые суглуулжа, хододоо үндэр хэмжээндэ үнгэрдэг байна, — гэжэ МНР-эй залуушуулай суглуулагдамал командын ахалагша тренер, уласхоорондын классай спортын мастер, 1973 оной Азиин чемпион Тумбуугийн Батчулуун хөөрэнэ.

Мүнөөдэр хахад финалай, түгэсхэлэй мүрысөөнүүд үглөөнэй 10 сагта эхилхэ.

В. ГАРМАЕВ,
уласхоорондын категориин судья.
Б.-М. ЖИГЖИТОВ,
манай тусхай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: барилдаанай үе; К. Балдаев (зүүн гарһаа) Д. Баяраатай тулалдажа байна.

В. ПЛУТТЫН фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Байгалай уһанай ариг сэбэр байхын тула» — түрүү бэшэг. «Хонишоной хэлэһэн үгэ бата найдамтай» —А. Нагаслаевай корреспонденци. «Үхибүүдэй гэгээн гэрэлтэй ерээдүй» — уншагшадай тэмдэглэлнүүд. «Газарай үрэжэл улам дээшэлүүлэе», «Уһалха, үшөө дахин уһалха» —В. Базаровай корреспонденци. «Үлэр бүхэн гамтай» —Г. Цыдыповэй статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө, «Мэргэжүүлгые улам саашань нарижуулхын замаар» — А. Дериглазовай, Б. Дашиевай статья. Ажабайдалда һургаха, ажалда һургаха. «Хэншье гарзада орохогүй» — Д. Булнаевай, Т. Волынцевагай статья. Ажалай бүтээсэ ба кадрнуудые хэрэглэлгэ. «Халагламаар гарза» —Н. Буяевагай статья. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда. Апрелиин 4 — «Венгрине сүлөөлгын үдэр». «Үнэтэ шухаг баллиг» — ТАСС-ай материал. Замбуулин шэнжэлэлгэ тухай материалнуудай суглуулбари. Хилын саанаһаа телетайпаар абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Болоһон ушар тухай һанамжа. «Наһаа гүйсэдхэгшэд» — К. Батаровай статья.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.00 — «Буратинын выставкэ».

Улаан-Үдэ. 10.30 —«Үглөөдэр — Геологиин үдэр».

Москва. 11.30 — «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө… Белоруссиин түмэр замшад… коллективүүдэй социально-экономическа зорилгонууд… шиидхэхэ дүй дүршэл…

Улаан--Үдэ. 12.00 —«Шэ… хани — хүгжэм». 12.30 —«… Сибирь» —киножурнал. 1… —«Арадай творчество» … телефестиваль. Кабанский … он.

Москва. 13.45 —«Взлет. … Гагарин». — Баримтата фи… 14.15 — «Спортлотогой» … дэхи тираж. 14.25 —«Ан… тадай байдал». 15.25 —… нөөдэр — түби дэлх… 15.40 — Фашис булимт… шадһаа Венгрине сүлөөл… 36 жэлэй ойдо зорюул… ВНР-эй телевидениин прог… ма: «Венгреэр аяншалга» … кино-шэнжэлэл. Венгер ба… артистнарай концерт. «… кулы на пустынной улице» … уран һайханай фильм. 17… — «Спутник» кинозри… 18.40 —«Совет композитор… дай зохёолнууд». 19.10 —… питическэ шэнжэлэгшэ Ю… Летунов үгэ хэлэхэ. 19.4… «Здравствуйте, все!» —… визионно уран һайханай ф… мын 1, 2 дохи сери. 22.0… «Время». 22.35 — ЦТ-гэй… гэй эстрадно-симфоническ… кестрэй концерт. 23.00 —… болоор СССР-эй чемпи… Спартак (М) —«Арарат» … ван). 00.45 — Шэнэ һони…

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

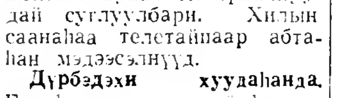
Москва. 10.30 —«Таани… түрэлхид!». 11.00 —«Урал… реашад тухай». М. Т. … манбеков.

Улаан-Үдэ. 11.30 —«С… нам песни свои» — ф… концерт.

Москва. 12.00 — Удмурт… АССР-эй гүрэнэй дуу, … «Италмас» ансамблиин … церт. 12.45 — «Хани б… саан» — тележурнал. 13.… «Ренат Ибрагимов дуу…

Улаан-Үдэ. 13.45 —Дүрэ… ляалдалгын барилдаагаар у… хоорондын турнир.

Редакторай орлог…
И. Р-Д. ОЧИРОВ

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД, ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная—2-54 93, зам. редактора—2 68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56 23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-04424. Заказ № 79. Индекс 6…